

ئىستىقلال ISTIKLAL

2001 - يىلى 8 - ئاي
33 - سان

« شەرقىي تۈركىستان (ئۇيغۇرىستان) مىللىي قۇرۇلتىيى » ئورگان گېزىتى

قوش ھەپتىلىك
سىياسىي - ئىلمىي گېزىت

مىللىي قۇرۇلتىيى رەئىسنىڭ باياناتى

(مىيۇنخىندىكى تەييارلىق يىغىنىدا سۆزلىگەن)

ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم ئەزىز قېرىنداشلار!

بۇنىڭدىن 2 يىل ئىلگىرى « ياۋروپا شەرقىي تۈركىستان بىرلىكى » نىڭ تەشەببۇسكارلىقى، « دۇنيا ئۇيغۇر ياشلىرى قۇرۇلتىيى » ۋە « شەرقىي تۈركىستان ئىنپورماسيون مەركىزى » نىڭ بىرلىكتە ساھىبخانلىقى ۋە ھەر بىرىنىڭ ھەرتەرەپلىمە قوللاپ - قۇۋەتلىشىگە بىلەن، شەرقىي تۈركىستان مىللىي قۇرۇلتىيىنىڭ نۆۋەتتىكى 2 - قېتىملىق يىغىنىنى مىيۇنخىن شەھرىدە مۇۋەپپەقىيەتلىك ئاچقان ئىدۇق.

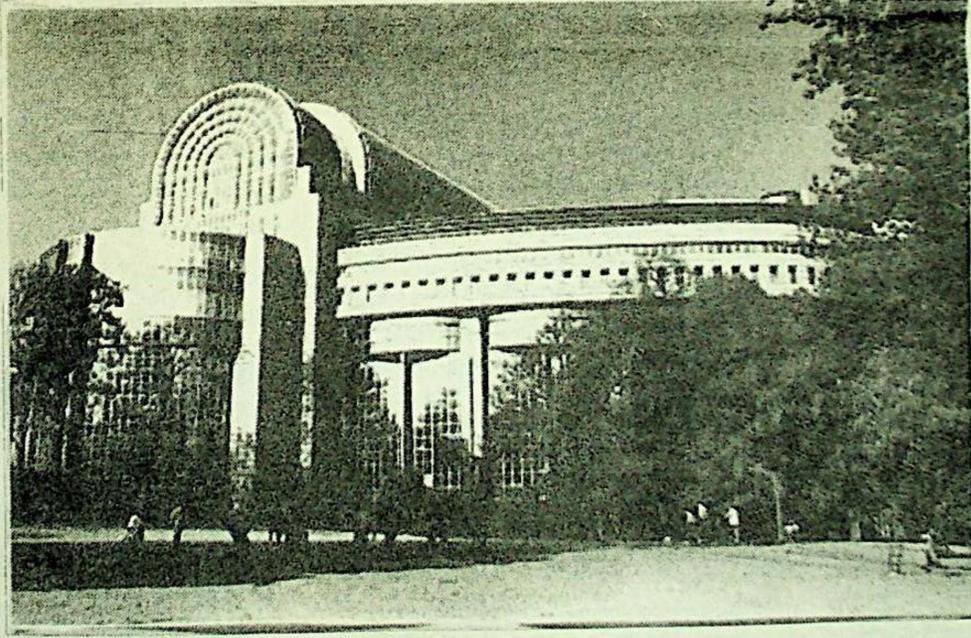
بۇ قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسلىك ۋەزىپىسىگە مەن ھىچ كۈتمىگەن يەردىن، قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى مېنى سايلىدى. شەخسەن مەن بۇنداق ئۇلۇغ ۋە مەسئۇلىيەتلىك ئورۇنغا لايىقلىقىم يوق دەپ قارايتىم، شۇنداق بولسىمۇ ماڭا خەلقىمىز نامىدىن تاپشۇرۇلغان بۇ شەرەپلىك ۋەزىپىنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىش ئۈچۈن قولۇمدىن كېلىشىچە، قابىلىيەتنىڭ يېتىشىچە ۋە ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە تىرىشىم. بۇ جەرياندا مىللىي قۇرۇلتىيىنى تىكلەپ چىقىش، مۇستەھكەملەش، تونۇتۇش ۋە تەشۋىقات ئىشلىرىنى بەرپا قىلىش، راۋاجلاندۇرۇش ئۈچۈن ياردەمدە بولغان ھازىر ئاراڭلاردا بار بولغان ۋە بۇ مەجلىستە بولالمىغان كۆپ ساندىكى قېرىنداشلارغا ھوزۇرۇڭلاردا ئايرىم - ئايرىم رەھمەت ئېيتىمەن.

مانا ھەممىمىزنىڭ قوللاپ - قۇۋەتلىشى بىلەن قۇرۇلغان مىللىي قۇرۇلتىيى ئارىدىن ئىككى يىلغا يېقىن ۋاقىت ئۆتتى بىلەن قەد كۆتىرىپ دۇنياغا ئۆزىنى ئېتىراپ قىلدۇردى ۋە نۆۋەتتىكى 3 - قېتىملىق ئومۇمىي يىغىنىنى ياۋروپا پارلامېنتىدە ئورۇندا ئېچىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە بولماقتا. بۇ خوشخەۋەر بىلەن ۋە تەندە ئېزىلىۋاتقان خەلقىمىزنى قۇتۇقلايمەن، بۇ قېتىمقى يىغىنىمىز ئۇيغۇر مىللىتىنىڭ خىتاي مۇستەملىكىسىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئېلىپ بېرىۋاتقان (داۋامى 3 - بەتتە)

3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتىيى بۇيىل ئۆكتەبىردە ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلىدۇ بۇ نۆۋەتلىك قۇرۇلتىيى ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ رەسمىي كۈنتەرتىۋىگە كىرگۈزۈلدى

ئەپەندىنىڭ ھەسسە قوشۇشى نەتىجىسىدە، يېرىم ئەسىردىن كۆپىرەك ۋاقىتتىن بۇيان ئاسارەت ئاستىدا ياشاپ كېلىۋاتقان ئۇيغۇر خەلقى ئۆزلىرىنىڭ مىللىي قۇرۇلتىيىنى سىياسىي، ئىقتىسادىي ۋە ھەربىي جەھەتتىن پۈتۈن دۇنياغا تەسىر كۆرسۈتۈۋاتقان ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ يىغىن زالىدا چاقىرىش سالاھىيىتىگە ئېرىشتى. (داۋامى 2 - بەتتە)

ئۆز خەۋىرىمىز: « شەرقىي تۈركىستان (ئۇيغۇرىستان) مىللىي قۇرۇلتىيى » مەركىزىي ئورگانىنىڭ ئىككى يىلغا يېقىنراق ۋاقىتتىن بۇيان دۇنيا مىقياسىدا تىنىمىز ھالدا ئېلىپ بارغان جاپالىق خىزمەتلىرى بىر - بىرلەپ مۇۋەپپەقىيەتلىك بېرىشكە باشلىدى. قۇرۇلتىيى رەھبەرلىرىنىڭ جىددىي تىرىشچانلىق كۆرسۈتىشى ۋە مىللىي رەھبەرلىرىمىزدىن بىرى بولغان ئەركىن ئالپتېكىن

3 - نۆۋەتلىك
« شەرقىي تۈركىستان
(ئۇيغۇرىستان) مىللىي
قۇرۇلتىيى »
ئۆتكۈزۈلمەكچى
بولغان بېلىكىيە
پايتەختى
بىرۈكسېلدىكى ياۋروپا
پارلامېنتى بىناسىنىڭ
سىرتقى كۆرۈنۈشى.

قولغا كەلتۈرگەن غەلبىلىرىمىزنى مۇستەھكەملەپ، داۋايمىزنى يەنىمۇ غەلبىلىك ئېلىپ بارايلى!

(باشماقلا)

نەخمەت ئىكەمبەردى

ئۇيۇشتۇرۇپ، ئابرويۇق ھەم كۈچلۈك بىر قوماندانلىق شىتابىغا ئايلاندى. مۇشۇ ئىككى يىلدىن بۇيان ش ت (ئۇ) م ق ئاجىزلىقتىن - كۈچىيىشكە، تۇراقسىزلىقتىن - مۇنتىزىملىشىشكە، چېچىلاڭغۇلۇقتىن - بىرلىشىشكە، ئازلىقتىن - كۆپىيىشكە ھەم نامسىزلىقتىن - تونۇلۇشقا قاراپ يۈز تۇتۇپ، بۈگۈن ئۇنىڭ سەپلىرى دەسلەپكى 13 تەشكىلاتتىن 18 گە كۆپەيدى. ئىنشا ئاللا، سىرتقا قالغان 2، 3 تەشكىلاتىمىز بۇ ئۇلۇغ سېپىمىزگە قوشۇلۇشقا تەييارلىنىۋاتىدۇ.

ئىدى. تارىخىمىزدىكى بۇ ئۇنۇتۇلماس نامايەندىگە مانا ھازىر ئىككى يىل بولۇپ قالدى. بۇ ئىككى يىل جەريانىدا « شەرقىي تۈركىستان (ئۇيغۇرىستان) مىللىي قۇرۇلتىيى » شەرقىي تۈركىستاننىڭ مۇستەقىل بۇلۇشىدا ئۇلۇغ، شەرەپلىك، مۇشكۈل ئالى غايىنى ئۆزىگە قىلغاھ قىلىپ، دۇنيانىڭ بۈگۈنكى يېڭى ۋەزىيىتىگە يارىشا تاختىكا ۋە سىياسەتلەرنى قوللۇنۇپ، ھەر تۈرلۈك ئىچكى - تاشقى توسالغۇ ۋە قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ، دەسلەپكى قەدەمدە خەلقئارادىكى ئۇيغۇرلارنى بىر مەركەزگە

« دىلدا، پىكىردە، ئىشتا بىرلىك » -

ئىسمائىل غاسپىرالى

بۇنىڭدىن ئىككى يىل بۇرۇن گېرمانىيەنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا جايلاشقان باۋارىيە تۈزلەڭلىكىدىكى مىيۇنخىن شەھرىدە شەرقىي تۈركىستان داۋاسىدا دەۋر بۆلگۈچ ئەھمىيەتكە ئىگە بولغان 2 - نۆۋەتلىك شەرقىي تۈركىستان مىللىي قۇرۇلتىيى چاقىرىلىپ، « شەرقىي تۈركىستان (ئۇيغۇرىستان) مىللىي قۇرۇلتىيى قۇرۇلغانلىقىنى تەنتەنە بىلەن دۇنياغا ئېلان قىلغان

(داۋامى 4 - بەتتە)

قۇرۇلتاينىڭ مەركەزدىكى رەھبەرلىرى ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلدىغان تارىخىي قۇرۇلتاينىڭ تەييارلىق خىزمەتلىرىنى مۇزاكىرە قىلدى

بەستە پىكىر بايان قىلىشىپ، مىللىي قۇرۇلتاينى مەركىزى ئورگىنىنىڭ ئىككى يىلغا يېقىنراق ۋاقىتتىن بۇيان ئېلىپ بارغان پائالىيەتلىرىگە ئىجابى باھا بېرىش بىلەن بىرگە، 3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينىڭ ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلىشىنىڭ، ئاسارەت ئاستىدىكى ئۇيغۇرلارنىڭ داۋاسىنى دۇنيا سىياسى مۇنبىرىگە ئېلىپ چىقىش ئۈچۈن تارىخىي بىر پۇرسەت ئىكەنلىكىنى ۋە بۇ پۇرسەتتىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىپ، مىللىي مەنپەئەتمىزنى ھەممىدىن ئەلا بىلىپ، قۇرۇلتاينىڭ مۇۋاپىقىيەتلىك چاقىرىلىشى ئۈچۈن چەتئەللەردىكى بارلىق ئۇيغۇرلارنىڭ ئورتاق سەپەرۋەرلىككە كېلىشى لازىملىقىنى بايان قىلىشتى.

يىغىندا، 3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينىڭ تەييارلىق خىزمەتلىرىنى شۇ كۈندىن ئېتىبارەن جىددى تۈردە باشلاش ۋە قۇرۇلتاينى ئۈچۈن ئىنسانە توپىلاش كېلىمپانىيەسى ئېلىپ بېرىش قارار قىلىندى.

ئۆز خەۋىرىمىز: 8 - ئاينىڭ 5 - كۈنى مىللىي قۇرۇلتاينىڭ مەركەزدىكى رەھبەرلىرى قۇرۇلتاينى رەھبەرلىرىگە ئىنسانە رىياسەتچىلىكىدە بىر يەرگە جەم بولۇپ، بۇيىل ئۆكتەبىردە ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلىدىغان شەرقىي تۈركىستان ھەققىدىكى خەلقئارالىق ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى ۋە 3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينىڭ تەييارلىق خىزمەتلىرىنى ئەتراپلىق مۇزاكىرە قىلدى ۋە دەسلەپكى قەدەمدە ئىش تەقسىماتى ئېلىپ باردى.

يىغىندا ئالدى بىلەن رەيس ئەنۋەر جان سۆز قىلىپ، 3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينىڭ ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلىدىغانلىقىنى رەسمىي جاكارلىدى ۋە بۇ قېتىمقى يىغىننىڭ دائىرىسى، كۆلىمى ۋە مەزمونى ھەققىدە تەپسىلىي دوكلات بېرىپ ئۆتتى. 3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينىڭ ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلىدىغانلىقى، قۇرۇلتاينى مەركىزى ئورگىنىدىكى خادىملارنى ئالاھىدە سۆيۈندۈردى. مەركەزدىكى خادىملار بەس -

3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينى بۇيىل ئۆكتەبىردە ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلىدۇ بۇ نۆۋەتلىك قۇرۇلتاينى ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ رەسمىي كۈنتەرتىۋىگە كىرگۈزۈلدى

نۆۋەتلىك « شەرقىي تۈركىستان (ئۇيغۇرىستان) مىللىي قۇرۇلتىيى » چاقىرىلىدۇ، يىغىنغا، قۇرۇلتاينىڭ نىزامنامىسى بويىچە 51 نەپەر رەسمىي ۋەكىل ئىشتىراك قىلىدۇ، ئۇندىن باشقا يەنە چەتئەللەردىكى ھەرقايسى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنىڭ ۋە ئۇيغۇر جامائەتلىرىنىڭ ۋەكىللىرى، شۇنداقلا مىللىي شەخسلەرىمىز ۋە ئاقساقاللىرىمىز تەكلىپ قىلىندۇ. بۇ قېتىمقى يىغىننىڭ دائىرىسى، 2 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينىڭ دائىرىسىدىن خېلىلا كەڭ بولۇشى مۆلچەرلەنمەكتە.

بۇ نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتايدا، 2 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينىڭ نىزامنامىسىغا تۈزىتىش كىرگۈزۈلدى، 2 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتايدىن بۇيان ئېلىپ بېرىلغان خىزمەتلەر خۇلاسەلىنىپ، مىللىي كۈرىشىمىزنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى يىڭى ستىراتېگىيىلىرى مۇزاكىرە قىلىنىپ بېكىتىلدى ۋە قۇرۇلتاينىڭ يېڭى رەھبەرلىك ھەيئىتى سايلاندى.

بۇ قېتىمقى مىللىي قۇرۇلتىيىمىزنىڭ ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلىشى، جانابى ئاللاھنىڭ ئېزىلىۋاتقان ۋە خارلىنىۋاتقان ئۇيغۇر خەلقىگە ئاتا قىلغان لۇتۇدىن ئىبارەت، بۇنىڭ بىلەن ئۇيغۇر خەلقى ئۆزلىرىنىڭ مىللىي داۋاسىنى دۇنيا سىياسى سەھنىلىرىگە ئېلىپ چىقىشتا ئەڭ موھىم ۋە ھەللىمچۈك قەدەملەرنىڭ بىرىنى تاشلىغان بولدى.

(بىشى 1 - بەتتە)
قۇرۇلتاينى مەركىزى ئورگىنىنىڭ قارارىغا ئاساسەن، 3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينى بۇيىل 10 - ئاينىڭ 17 - كۈنىدىن 19 - كۈنىگىچە بىلگىيەنىڭ پايتەختى بۇرۇسەلدىكى ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ يىغىن زالىدا چاقىرىلىدۇ. يىغىننىڭ تۇنجى كۈنى، « ئۆتكەن يىرىم ئەسىردىن بۇيان كوممۇنىست خىتاي مۇستەملىكىسى ئاستىدا بولغان شەرقىي تۈركىستاندىكى ۋەزىيەت » دېگەن تېمىدا خەلقئارالىق ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى چاقىرىلىدۇ، بۇ مۇھاكىمە يىغىنىغا مىللىي قۇرۇلتاينى بىلەن، ياۋروپا پارلامېنتىدا يەر ئالغان « Transnational Radical Party » ناملىق پارتىيە بىرلىكتە رىياسەتچىلىك قىلىدۇ. بۇ ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنىغا ياۋروپا پارلامېنتىنىڭ بىر قىسىم مۇناسىۋەتلىك مەسئۇللىرى، ھەرقايسى ئەللەردىن كەلگەن چەتئەللىك ئالىم ۋە مۇتەخەسسسلەر، شۇنداقلا بەزى خەلقئارالىق تەشكىلاتلارنىڭ ۋەكىللىرى تەكلىپ بىلەن قاتنىشىدۇ ۋە يىغىندا شەرقىي تۈركىستاندىكى ئىنسان ھەقلىرى مەسىلىسى ھەققىدە مەخسۇس ئىلمىي دوكلات بېرىدۇ. بۇ ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنىنىڭ كۈنتەرتىبى ئاساسىي جەھەتتىن تاماملىنىپ بولدى.

10 - ئاينىڭ 18 - كۈنىدىن 19 - كۈنىگىچە مىللىي قۇرۇلتاينى مەركىزى ئورگىنىنىڭ رىياسەتچىلىكىدە 3 -

3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينى ئۈچۈن ئىنسانە توپلاش كامپانىيەسى باشلاندى

ياشاۋاتقان بارلىق شەرقىي تۈركىستانلىقلارغا ياخشى ئۈلگە بولۇپ كەلگەنلىكىنى، ئۇلارنىڭ پىداكارلىق نەتىجىسىدە مىللىي داۋايىمىزنىڭ ياۋروپا مۇستەقىللىقىدا ناھايىتى موھىم مۇساپىلارنى باسقانلىقىنى، شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ چەتئەللەردە ياشاۋاتقان ئۇيغۇرلارنىڭ بۇ يەردىكى ئۇيغۇرلارنى ئۆزلىرىگە ئۆرنەك قىلىپ، چەتئەللەرنىڭ راھەت - پاراخىتىگە بېرىلىپ كەتمەي، ۋەتەن ئىچىدە ئېزىلىۋاتقان ۋە تارىخ سەھنىسىدىن يوقۇلۇپ كېتىش خەۋىپىگە دۇچ كېلىۋاتقان ئۇيغۇر قېرىنداشلىرىنىڭ ھۆرلىكى ۋە مۇستەقىللىقى ئۈچۈن تىرىشچانلىق ۋە پىداكارلىق كۆرسۈتىشى لازىملىقىنى بايان قىلدى.

قۇرۇلتاينى مەركىزى ئورگىنىنىڭ بىلدۈرۈشىچە، ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلىدىغان 3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينى ئىنسانە توپلاش كامپانىيەسى قۇرۇلتاينى ئىچىلغان كۈنگە قەدەر داۋام قىلىدۇ ۋە بۇ كامپانىيە چەتئەللەردىكى ئۇيغۇرلار ياشاۋاتقان بارلىق ئەللەردە داۋام قىلىدۇ.

قۇرۇلتاينى رەيسى ئەنۋەر جان گېزىتىمىزنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلغاندا، باشقا ئەللەردە ياشاۋاتقان ئۇيغۇرلارغا خىتابەن سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: « 3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينىڭ ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلىشى، چەتئەللەردە ئېلىپ بېرىلىۋاتقان مىللىي داۋايىمىز ئۈچۈن قولغا كەلتۈرۈلگەن ئەڭ موھىم پۇرسەتلەرنىڭ بىرى، خەلقىمىز بۇ تېپىلغۇسىز پۇرسەتتىن ياخشى پايدىلىنىشى ۋە يىغىننىڭ مۇۋاپىقىيەتلىك چاقىرىلىشى ئۈچۈن قولدىن كېلىشىچە ياردەم قىلىشى كېرەك، ياردەم قىلغۇچىلار قۇرۇلتاينى مەركىزى ئورگىنىمىز بىلەن ياكى مەن بىلەن بىۋاسىتە ئالاقىلاشما بولىدۇ ».

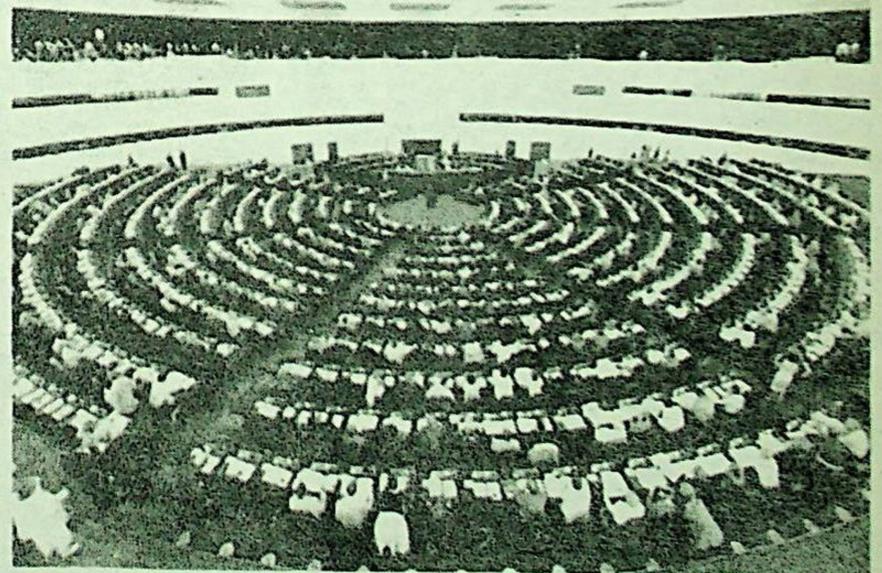
ئالاقىلىشىش نومۇرى:

00491738912048

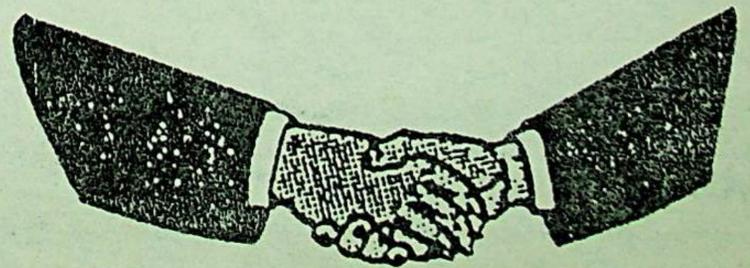
ئۆز خەۋىرىمىز: قۇرۇلتاينى مەركىزى ئورگىنى، بۇيىل ئۆكتەبىردە ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلىدىغان 3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينى ئۈچۈن ئىنسانە توپلاش كامپانىيەسىنى رەسمىي باشلىدى.

8 - ئاينىڭ 12 - كۈنى قۇرۇلتاينى مەركىزى ئورگىنى گېرمانىيەنىڭ ميونخ شەھىرىدە ياشاۋاتقان ئۇيغۇرلارنىڭ ئىشتىراكىدا مەخسۇس يىغىن چاقىرىپ، بۇ يەردە ياشاۋاتقان ئۇيغۇرلارغا، قۇرۇلتاينى مەركىزى ئورگىنىنىڭ پائالىيەتلىرى ۋە بۇ قېتىم چاقىرىلىدىغان 3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينى ھەققىدە تەپسىلىي مەلۇمات بېرىش بىلەن بىرگە، ئۇلارنى بۇ قېتىمقى تارىخىي قۇرۇلتاينىڭ مۇۋاپىقىيەتلىك ھالدا ئۆتكۈزۈلىشى ئۈچۈن ماددىي ۋە مەنئىي جەھەتتىن قوللاپ - قۇۋۋەتلەشكە چاقىردى. يىغىنغا قاتناشقان بەزى ئۇيغۇرلار بىكر بايان قىلىشىپ، 2 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينىڭ خىزمەتلىرىگە يۇقۇرى باھا بېرىشتى ۋە 3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتاينىڭ ياۋروپا پارلامېنتىدا چاقىرىلىشىنىڭ، قۇرۇلتاينى مەركىزى ئورگىنىنىڭ مىللىي داۋايىمىزنى خەلئالاشتۇرۇش قەدىمىنى تېزلىتىشتە موھىم قەدەم تاشلىغانلىقىنىڭ ئەڭ جانلىق مىساللىرىنىڭ بىرى ئىكەنلىكىنى، بۇ قېتىم چاقىرىلىدىغان مىللىي قۇرۇلتاينى قوللاپ - قۇۋۋەتلەشنىڭ، چەتئەللەردە ياشاۋاتقان بارلىق ئۇيغۇرلارنىڭ مىللىي ۋە ۋىجدانى بۇرچى ئىكەنلىكىنى بايان قىلىشتى.

يىغىن جەريانىدا ميونخنىدا ياشاۋاتقان ئۇيغۇرلار مىللىي قۇرۇلتاينى ئۈچۈن قىزغىنلىق بىلەن بەس - بەستە پۇل ئىنسانە قىلىشتى. يىغىن ئاخىرىدا قۇرۇلتاينى رەيسى ئەنۋەر جان سۆز قىلىپ، گېرمانىيەدە ياشاۋاتقان ئۇيغۇرلارغا قۇرۇلتاينى نامىدىن ئالاھىدە رەخمەت ئېيتتى. ئەنۋەر جان ئۆز سۆزىدە، يىللاردىن بۇيان گېرمانىيەدە ياشاۋاتقان ئۇيغۇرلارنىڭ مىللىي داۋايىمىز ۋە مىللىي بىرلىكىمىز ئۈچۈن ناھايىتى زور پىداكارلىقلارنى كۆرسۈتۈپ، چەتئەللەردە

ياۋروپا پارلامېنتى بىناسىنىڭ ئىچكى كۆرۈنۈشى.

مىللى قۇرۇلتىيە رەئىسنىڭ باياناتى

(بېشى 1 - بەتتە)

مۇستەقىللىق كۈرىشىدە تاشلانغان يېڭى ۋە مۇۋەپپەقىيەتلىك بىر قەدەم بولغۇسى!

3 - نۆۋەتلىك مىللىي قۇرۇلتىيە ياپۇرۇپ پارلامېنتقا ئەزا خەلقئارالىق كۈچلۈك بىر سىياسى پارتىيەنىڭ ياردىمى بىلەن ۋە سىياسىي، مىللىي ئىرىشلىرىمىزدىن ئىبارەت ئىلتىپاتقا ئىگە ئىكەنلىكىمىزنىڭ ھەممەسى قوشۇمچە بىلەن 19 - 17 ئۆكتەبىر كۈنلىرى بېلىگىيە پايتەختى بىرۋەكەپلىكى ياپۇرۇپ پارلامېنتى بىناسىدا چاقىرىلدى.

17 - ئۆكتەبىر كۈنى « بىرىم ئەسەردىن بېرى خىتاي كوممۇنىستىلارنىڭ مۇستەقىللىقى ئاستىدا بولمىغان شەرقىي تۈركىستان » دېگەن تېمىدا خەلقئارالىق ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى. بۇنىڭغا ئامېرىكىدىن، ياپۇرۇپا ئەللىرىدىن، روسىيە ۋە تەيۋەنلەردىن ئالىملار، سىياسەتچىلەر ۋە كىشىلىك ھوقۇقنى قوغدىغۇچى ئىرىشلىرى قاتنىشىپ، خىتاينىڭ مىللىتىمىزگە سېلىۋاتقان زۇلۇملىرى توغرىسىدا دوكلات بېرىدۇ، پىكىر بايان قىلىدۇ ۋە ژۇرنالىستلارغا مەلۇمات بېرىدۇ. مەشھۇر قانۇنئۇناس Maykel Van Walt ئەپەندى ب د ت باياناتىغا ۋە خەلقئارا قانۇن - قائىدىلەرگە ئاساسەن ئۇيغۇر مىللىتىنىڭ ئۆز تەقدىرىنى ئۆزى بەلگىلەش ھوقۇقىغا ئىگە ئىكەنلىكىنى جاكارلايدۇ. گېرمانىيەدىن بىر ھوقۇقشۇناس (نادۋۇكات) قاتنىشىپ، گېرمانىيەدە سىياسىي پائالىيەتلىك تەلپ تۇرۇۋاتقان قېرىنداشلىرىمىز توغرىسىدا ئومۇمىي مەلۇمات بېرىدۇ. بۇ ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى ياپۇرۇپا ئىتتىپاقىنىڭ نۆۋەتتىكى رەئىسى بېلىگىيەنىڭ باش مىنىستىرى، ياپۇرۇپا پارلامېنتى تاشقى ئىشلار كومىسارى Chris Patten ۋە ياپۇرۇپا ئىتتىپاقى تاشقى ئىشلار ۋە خەۋەرلىك ئىشلىرى كومىسارى، Havier Solana، گېرمانىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرى كىشىلىك ھوقۇق بۆلۈمىنىڭ كومىسارى قاتارلىق ياپۇرۇپانىڭ مۇتەۋەپپەقىيەتلىك رەھبەرلىرى، شۇنىڭدەك تىبەت داھىسى دالاي لاما، روسىيە پارلامېنتى كىشىلىك ھوقۇق كومىسسىيەسىنىڭ رەئىسى يۇرى رىباكو، تەيۋەن دۆلەت رەئىسىنىڭ مەسلىھەتچىسى پروفېسسور Parris Chong قاتارلىقلار تەكلىپ قىلىندى.

17 - ئۆكتەبىر كۈنى ئاخشىمى ئۆز ۋەكىللىرىمىز ۋە چەتئەللىك مېھمانلار بولۇپ، تەخمىنەن 200 كىشىگە زىياپەت بېرىلدى، يىغىن زالىنىڭ ئالدىدا ئۇيغۇر تارىخى، مەدەنىيىتى، قىلىپ - ھۈنەرۋەنچىلىكى، سەنئىتى ۋە مۇزىكا ئەسۋابلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالدىغان كۆرگەزمە ئېچىلدى، ئۇيغۇر مۇزىكا سەنئىتىنى تونۇشتۇرۇپ كونسېرت قويۇلدى. 18 - 19 - ئۆكتەبىر كۈنلىرى قۇرۇلتىيە ئەزا 51 ۋەكىلىمىزگە ئۆتكەن 2 يىللىق پائالىيەتلىرىمىز توغرىسىدا ھىسابات بېرىلدى، نىزامنامىگە كىرگۈزۈلدىغان ئۆزگۈرۈشلەر مۇھاكىمە قىلىنىپ تەستىقلىنىدۇ، يېڭى پروگرامما تۈزۈلدى،

شۇنىڭدەك مۇستەقىللىق كۈرىشىمىزنىڭ ھازىرقى ۋە كېلەچەك پىلانلىرى مۇھاكىمە قىلىنىدۇ ۋە يېڭى رەھبەرلىك ھەيئىتى سايلىنىدۇ.

بۇ قېتىمقى قۇرۇلتىيەنىڭ ياپۇرۇپا پارلامېنتى يىغىن زالىدا ئۆتكۈزۈلۈشى بىز ئۈچۈن زور بىر ئۇتۇق بولۇپ، ئاللاھنىڭ بىزگە قىلغان لۇتقى ئىنايىتىدۇر، زور بىر ئىمكانىيەتتۇر. داۋايىمىزنى ئاڭلىتىدىغان ناھايىتى قولاي بىر پۇرسەتتۇر. بىز بۇ مۇۋەپپەقىيەتتىن تولۇق پايدىلىنىپ، مۇشۇ يىغىنغا كەلگەن خەلقئارالىق دېپلوماتلارغا، خەلقئارالىق سىياسەتچىلەرگە، ژورنالستلارغا ۋە ئالىملارغا داۋايىمىزنى قانچىلىك ياخشى ئاڭلىتالسا، ئۆزىمىزنى قانچىلىك ياخشى تونۇتالسا، باي مەدەنىيەت، سەنئىتىمىزنى قانچىلىك ياخشى تەقدىم قىلالسا، بۇنىڭدىن كېيىنكى ئىشلىرىمىز شۇنچە ئۇتۇغلىق ماڭدۇ.

بىز ھەممىدىن ئاۋال دۇنيا جامائەتچىلىكىگە ئۆزىمىزنى ئۆزىمىز ئىدارە قىلالايدىغانلىقىمىزنى، ھازىرقى دۇنيا ۋەزىيىتىگە ماسلىشىپ، خوشنا دۆلەتلەر بىلەن ئىناق، دوست خەلقلەر بىلەن ھەمكارلىشىپ ياشىيالايدىغان، ئۇزۇن تارىخقا ئىگە قىدىمىي بىر مەدەنىيەتلىك مىللەت ئىكەنلىكىمىزنى تونۇشتۇرىشىمىز كېرەك. مانا ئالدىمىزدىكى قۇرۇلتىيە بۇنىڭ ئۈچۈن بۈيۈك پۇرسەتتۇر.

مىيۇنخېن شەھىرىدىكى ھەربىرىڭلار بۇندىن بۇرۇنمۇ پىداكارلىق كۆرسىتىپ كىلىۋاتقىنىڭلاردەك، بۇ قېتىمقى پۇرسەتتىنمۇ تولۇق پايدىلىنىشىمىز ئۈچۈن، ھەقىقەت داۋايىمىزنى كەڭ دۇنيا جامائەتچىلىكىگە تونۇتۇش ۋە بۇ يول بىلەن مۇستەقىللىق كۈرىشىمىزنى يەنە بىر باسقۇچقا كۆتىرىش ئۈچۈن ھەرقانداق پىداكارلىقتىن بىشاش تارتمايدىغانلىقىمىزغا ئىشەنچىم كامىلدۇر. دېمەك، ھەرىكەت قىلساق، تىرىشساق، پىداكارلىق قىلساق ۋە ھەممىمىز بىر يەردىن قول چىقارساق ھەقىقەت داۋايىمىزنى تەشكىلىي رەۋىشتە خەلقئارا سەھنىگە ئېلىپ چىقىش مۇمكىن ئىكەن.

قېرىنداشلار! كېلىڭلار! قول تۇتۇشۇپ، ھەر بىرىمىز ئىمكانىمىزنىڭ يېتىشىچە، قوللىرىمىزدىن كېلىشىچە ھەممەسى قوشايلى! بۇرۇنقىلارغا قارىغاندا بىرنەچچە ھەسسە ئۇتۇقلىق قۇرۇلتىيە ئۆتكۈزۈشكە سەپەرۋەر بولايلى! مىللىتىمىز ئالدىدا مىللىي، دىنىي، ۋىجدانىي بۇرچىمىزنى يەنە بىر قېتىم ئادا قىلايلى! ۋە تەن سېرتىدىكى - باشقا ئەللەردە ياشاۋاتقان قېرىنداشلىرىمىزغا مېللىي ئىرادىمىزنى، سىياسىي كۈچىمىزنى يەنە بىر قېتىم كۆرسىتىپ، پىداكارلىق ئۈلگىسى يارىتايلى! بۇ قۇرۇلتىيە ئارقىلىق ئۇيغۇر مىللىتى دۇنيا سەھنىسىدە ھەرىكەت قىلالايدىغان، تەشكىلاتچان، ئۇيۇشقان سىياسىي كۈچ ئىكەنلىكىنى ئەمەلىيەتتە بىلەن ئىسپاتلايلى! ھەممەڭلارغا رەھمەت.

ئۇيغۇر نېفىتلىكىنىڭ تەرەققىيات جەريانى ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ تەقدىرى

ئابدۇكەلىم باقى ئىلتەبىر (كاندىدات ئالى مۇھەررىر)

(بېشى ئۆتكەن ساندا)

بۈگۈن شەرقىي تۈركىستاننىڭ 20 نەچچە يېرىدىن 500 دىن ئارتۇق نېفىت قۇدىغى چىقتى. نېفىتلىك مەيدانى 910 مىڭ كۇۋادرات كىلومېتىر بولۇپ، بۇ نېفىتلىكنىڭ كۆلىمى ئەنگىلىيە بىلەن فىرانسىيەنىڭ ئومۇمىي يەر مەيدانىنىڭ زىغىدىسىدىنمۇ كۆپ.

1992 - يىلىدىن باشلاپ خىتاي نېفىت مىنىستىرلىكىگە بىۋاسىتە قاراشلىق مەركەز، غەربىي شىمال رايونى ۋە يەرلىك شىركەتلەر، شۇنىڭدەك ھەرقايسى ئۆلكە، ئاپتونوم رايونلاردىكى شىركەتلەر بولۇپ، جەمئىي 200 دىن ئارتۇق نېفىت شىركەتلىرى چەتئەللىرىنىڭ خالىغان شىركەتلىرىدىن مەبلەغ ياكى شىركىلىك ياردىمى ئېلىپ، شەرقىي تۈركىستان نېفىتلىكىگە « كىم ناچسا شۇ پايدىلىش »، « كىم مەبلەغ سالسا شۇ ئىگىدارچىلىق قىلىش » ۋە « غەربىي شىمالنى ئېچىش، گۈللەندۈرۈش » شۇئارلىرى ئاستىدا كەلكۈندەك بېسىپ كىرىشكە باشلىدى. مەركىزىي ھۆكۈمەت ۋە ھۆكۈمەت نېفىت شىركەتلىرى ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ « يەر ئاستى بايلىقلىرىنى ئالدى بىلەن يەرلىك خەلق ئۆزى ئېچىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىش ھوقۇقىغا ئىگە » دىگەن ئاپتونومىيە قانۇنلىرىنىڭ خىتاي خەلق قۇرۇلتىيى تەرىپىدىن ئاساسى قانۇنلار قاتارىدا تەستىقلانغانلىقىنىمۇ ئۇنۇتقان ھالدا بۇلاڭ - تالاڭغا كىرىشىپ كەتتى.

1992 - يىلى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ يەرلىك نېفىت باشقۇرۇش ئىدارىسى مەركەز بانكىسىدىن 60 مىليون دوللارلىق تاشقى پىرۋوت قەرز ئالدى. ياپونىيە يىتىڭچۈلۈك بانكىسىدىن 3 - قېتىملىق ئېنىرگىيە سۆھبەت كېلىشىمىدە 300 مىليون دوللار قەرز ئالدى. ياپونىيە يەنجىڭ جۇشى كوپىراتىۋى، قىرغىزىستان سېپوتنىڭ پاي چىكى باش شىركىتى، كانادا كائىن سايمان شىركىتى، سىنگاپور جىنىشك گورۇھى پاي چىكى شىركىتى قاتارلىقلار بىلەن بىرقاتار كېلىشىملەر تۈزۈلدى. ئەنگىلىيە نېفىت شىركىتى دەسلەپكى قەدەمدە 578 مىليون دوللار مەبلەغ سېلىپ، تارىمىدىن شاڭخەيگە نېفىت توشۇيدىغان 4 مىڭ كىلومېتىرلىق نېفىت تۇرپا يولى قۇرۇلۇشىغا شىركەت بولدى. دۇنياغا داڭلىق ئىكسان، ب پ ۋە داكسان نېفىت شىركەتلىرىمۇ بۇ ئولجاغا قولىنى سوزۇشقا باشلىدى.

2001 - يىلىدىن باشلاپ خىتاي ھۆكۈمىتى تارىم نېفىتلىكىگە 5 مىليارد يۈەن قەرز پۇل ئاجراتتى ۋە يىلىدا 100

مىليون توننا نېفىت پۈتكەش پىلانىنى ئاشكارا جاكارلىدى. بۇلاڭچىلىققا قاتناشقان « جۇڭگو نېفىت - تەبىئىي گاز ترانسپورت شىركىتى » 1992 - يىلى 10 مىڭدەك ئىشچىسى، 1500 گە يېقىن ھەرخىل ماشىنىسى بىلەن تارىم، تۇرپان، ئۈرۈمچى نېفىتلىك مەيدانلىرىغا ئۇسۇپ كىرىپ، بىر يىل ئىچىدە 19 مىليون 350 مىڭ يۈەن قىزىل رەقەم كۆرسىتىپ، يەرلىكتىن تۆلىتىۋالدى. ئۇلار سەرمائىنى يەپ تۈگىتىش، توشقان نېفىتنى ئوغۇرلاش ۋە زىياننى تۆلىتىۋېلىش ئارقىلىق ئۈچ تەرەپلەپ پايدا ئالدى.

2000 - يىللاردا دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى چوڭ نېفىتلىكلەر ئاساسى جەھەتتىن ئاخىرقى قېزىش باسقۇچىغا ياكى ئوتتۇرا باسقۇچقا كېلىپ قالدى. بەزى يۇقىرى ئىنىرگىيەگە مۇھتاج دۆلەتلەر ئاللىقاچان ئۆز نېفىتلىكىنى كەلگۈسىدە ئىشلىتىش ئۈچۈن پېچەتلەپ قويۇپ، باشقىلارنىڭ نېفىتلىكىگە شىركەت بولۇشقا باشلىدى. دېمەك دۇنيانىڭ نېفىتكە بولغان ئېھتىياجى كۈندىن - كۈنگە ئۆرلەشكە باشلىدى.

90 - يىللاردا خىتاي دۆلىتىنىڭ چوڭ - كىچىك 170 نېفىتلىكى ئاساسى جەھەتتىن كونىراپ بولدى. بۇ نېفىتلىكلەرنىڭ سۇ نىسبىتى %70 كە يىتىپ باردى. خىتاينىڭ يىللىق نېفىت ئىشلەپچىقىرىش نىسبىتى 100 مىليون توننا بولسىمۇ، ئەمما كىشى بېشىغا توغرا كېلىدىغان سان 129 كىلوگرام بولۇپ، دۇنيادىكى ساننىڭ تۆتتىن بىرىگىمۇ توغرا كەلمەيدۇ. خىتاينىڭ نېفىت ئىشلەپچىقىرىش مىقدارى شۇ يىللاردا تەبىئىي ھالدا 20 مىليون توننا كېمىيىپ كەتكەن. شۇنىڭ بىلەن خىتاي ھۆكۈمىتى داچىڭ قاتارلىق ئاساسى نېفىتلىكلەرنىڭ قېزىش، ئېلىش ئىشلىرىنى توختۇتۇپ، بارلىق كۈچىنى توپلاپ، يىراق غەربىي شىمالدىكى قۇملۇق نېفىتلىكىنى بىر تەرەپ قىلىش « پۇرسەتنى غەنىمەت بىلىپ، تىز ئىچىش ۋە تىز پۈتكەش » شۇئارىنى ئوتتۇرىغا قويدى ۋە ئىجرا قىلىشقا باشلىدى. خىتاينىڭ « خەلق گېزىتى » دۆلەتنىڭ 2000 - يىللاردا يىلىغا 200 مىليون توننا نېفىتكە ئېھتىياجلىق بولىدىغانلىقىنى ئېلان قىلدى. شەرقىي تۈركىستان نېفىتىنى ئۆزلىرى ئۈچۈن 350 يىل كە ئاشا يېتىدۇ دەپ داۋالا سېلىۋاتقان خىتايلار يۇقىرىدىكى ھىساۋى بويىچە ئۇيغۇرلار زىمىنىدا 70 مىليارد توننا نېفىت بارلىقىغا ئىقرار قىلماقتا. ئوتتۇرا شەرق ئۇرۇشلىرى، ئىراق - كۇۋەيت (ئاخىرى 8. بەتتە)

قولغا كەلتۈرگەن غەلبىلىرىمىزنى مۇستەھكەملەپ، داۋايىمىزنى يەنىمۇ غەلبىلىك ئېلىپ بارايلى!

(باشماقلا)

ئەخمەت ئىگەمبەردى

(بېشى 1 - بەتتە)

قۇرۇلتىيىنىڭ ئىنسانىيەت ئىنسانىيەتلىكىنى كۆرسىتىشكە، شىت (ئۇ) م ق نىڭ مەقسىدى - مىللىي بىرلىك ھەم مىللىي ئىتتىپاقلىقنى مۇستەھكەملەپ، شەرقىي تۈركىستان داۋاسىنى تەشكىللىك رەۋىشتە دۇنيا سەھنىسىگە ئېلىپ چىقىپ، پۈتۈن دۇنياغا ئاڭلىتىش ئىدى. بۇ ئىشتا دەسلەپكى قەدەمدە يېڭى غەلبىگە ئېرىشتۇق. بۇ ئالىي ئورگىنىمىز قۇرۇلۇپ، بىرنەچچە ئاي ئۆتمەيلا ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ مۇھىم ئەزاسى بولغان گېرمانىيە خەلقئارادىكى نوپۇزلۇق تەشكىلاتلار سۈپىتىدە ئەنگە ئېلىپ تەستىقلىدى. ھازىر بۇ ئالىي ئورگىنىمىز قاتۇنلۇق بىر تەشكىلات سۈپىتىدە ياۋروپا ئەللىرىدە تۇتۇلۇق ئىشلەپ كېلىۋاتىدۇ.

مىللىي قۇرۇلتىيىمىزنىڭ رەھبەرلىكى ھەرقايسى مەملىكەتلەردىكى يەرلىك تەشكىلاتلار بىلەن بولغان سىياسىي، تەشكىلىي، ئىجتىمائىي مۇناسىۋەتلىرىنى يېقىندىن كۈچەيتىپ، ئۆز - ئارا خەۋەر، ئۇچۇر، تەجرىبە - ساۋاق ئالماشتۇرۇشلارنى كۈچەيتتى. تۆتكەن يىلى 1 - قېتىم تۈركىيەدە، بۇيىل مارت ئېيىنىڭ ئاخىرى 2 - قېتىم ئوتتۇرا ئاسىيادا شىت (ئۇ) م ق نىڭ 2 - قېتىملىق دائىمىي كومىتېتى يىغىنلىرىنى ئېچىپ، ھازىرقى ۋەزىيەتنى ئەستايىدىل تەھلىل قىلىپ، تەجرىبە - ساۋاقلارنى يەكۈنلەپ، ئىمكانىيەتنىڭ بېرىچە «دېلدا، پىكرىدە، ئىشتا بىرلىك» مۇددىئاسىدا چىڭ تۇرۇپ، نۆۋەتتە ئورۇنداشقا تېگىشلىك سىياسەت - تەكلىپلارنى بەلگىلەپ چىقتى.

خەلقئارا ۋە مەملىكەت ئىچىدىكى ۋەتەن داۋايىمىزنىڭ ئەھۋالى ۋە تەرەققىياتى دۇنياغا ئاڭلىتىش ئۈچۈن بىر ئورگان گېزىتى تەسىس قىلىش كېرەك ئىدى، شۇ مۇناسىۋەت بىلەن تۆتكەن يىلى «ئىستىقلال» گېزىتى تەسىس قىلىنىپ، ھازىرغىچە 32 سان نەشىردىن چىققانلىقى بۇ ساھەدىكى بوشلۇقنى تولدۇردى. گېزىتىمىزنىڭ سەھىپىلىرىدە داۋايىمىزنىڭ سىرتىيىسى، تەكلىپى، قۇرۇلتىيىمىزنىڭ پائالىيەتلىرى، مۇستەقىللىق كۈرىشىمىزنىڭ ۋەتەن ئىچى - سىرتىدىكى ئەھۋالى توغرىسىدا ۋەتەنداشلىرىمىزغا ۋە ھەرقايسى تەشكىلاتلىرىمىزغا مۇھىم ئۇچۇرلار بېرىپ كېلىۋاتىدۇ.

ھەم خەلقئارا تەشكىلاتلارغا ئايرىم - ئايرىم مەكتۇپ يوللۇنۇپ، خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ خەلقىمىز ئۈستىدىن يۈرگۈزۈۋاتقان ناتىسملاتسىيە ھەم ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى ئاساس قىلغان دۆلەت تېرورلىقى، بىزنىڭمۇ باشقا مىللەتلەر قاتارىدا مۇستەقىل ھەم ئەركىن ياشاش ھوقۇقىمىزنىڭ بارلىقى ھەم شۇنىڭغا قانداق ئىكەنلىكىمىز چۈشەندۈرۈلدى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە ھەرقايسى دۆلەت رەھبەرلىرىنىڭ خىتاي دۆلەت باشلىقلىرى بىلەن تۈتكۈزۈۋاتقان سۆھبەتلىرىدە ئۇيغۇر مىللىتىنىڭ تارتىۋاتقان ئازاپ - ئوقۇبەتلىرىنى ئوتتۇرىغا قويۇش جەدۋىي ئىلتىماس قىلىندى. شۇنداقلا 20 گە يېقىن خەلقئارالىق يىغىنلارغا قاتنىشىپ، دۇنيا جامائەتچىلىكىنىڭ دىققەت - ئېتىبارى ئۇيغۇر مىللىتى دۇچ كېلىۋاتقان پاجىئەلىك كۈلپەتلەر ۋە دۆلىتىمىزنىڭ مۇستەقىللىقى، مىللىتىمىزنىڭ ئازاتلىقى ئۈچۈن بولۇۋاتقان كۈرەشلەرگە جەلپ قىلىندى. بۇلارنىڭ ئىچىدە ياۋروپا پارلامېنتى ھەم بەزى ياۋروپا دۆلەتلىرى بىلەن بولغان مۇناسىۋەتلەر ئالاھىدە ئەھمىيەتكە ئىگىدۇر.

«خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى»، «ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كومىسسسىيەسى»، «گېرمانىيەدىكى «خەتەر ئاستىدىكى مىللەتلەرنى قوغداش تەشكىلاتى»، «مىللىي كۈرۈش» تەشكىلاتى قاتارلىق خەلقئارالىق تەشكىلاتلار بىلەن ھەمكارلىشىپ ئېلىپ بېرىۋاتقان پائالىيەتلىرىمىز مۇ مىللىي مۇجەددىلىمىز دە مۇھىم ئورۇن تۇتۇۋاتىدۇ. گېرمانىيەدىكى «شەرقىي تۈركىستان خەۋەر - ئۇچۇر مەركىزى» ھەم «دۇنيا ئۇيغۇر ياشلىرى قۇرۇلتىيى» مىللىي قۇرۇلتىيىمىز بىلەن بىر سەپتە تۇرۇپ، داۋايىمىزنى ياۋروپا ۋە دۇنيا جامائەتچىلىكىگە ئاڭلىتىشتا كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەرگە ئېرىشتى.

مىللىي قۇرۇلتىيى ئىككى يىل جەريانىدا يۇقۇرقىدەك بىر قاتار نەتىجىلەرگە ئېرىشكەن بولسىمۇ، لېكىن ھازىرقى تىز ئۆزگىرىۋاتقان دۇنيا ۋەزىيىتى، خىتاي ۋەزىيىتى ۋە ئۇيغۇر ۋەزىيىتى ۋە شۇ ۋەزىيەتلەرنىڭ تەقەززاسىدىن كېلىپ چىقۇۋاتقان جەدۋىي تەلەپلەردىن كۆپ ئارقىدا قېلىۋاتىدۇ. بۇ ئەھۋاللارنى تۈۋەندىكىدەك ئىزاھلىشىمىز مۇمكىن:

1. دۇنيا ۋەزىيىتى: تۆتكەن ئەسىرنىڭ ئاخىرقى 10 يىلىدا سوۋىت ئىتتىپاقى ئاغدۇرۇلۇپ، ياۋروپادا «بېرلىن تېمى» يېقىلدى ھەمدە ئالەمشۇمۇل ئۆزگىرىشلەر مەيدانغا كېلىپ، «سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشى» بەربات بولۇپ، سوۋىتسىئاللىزم سېستىما سۈپىتىدە زاۋاللىققا يۈز تۇتتى.

نەتىجىدە ئامېرىكا دۇنيا مىقياسىدىكى بوش ئورۇننى تولدۇرۇپ، دەرىجىدىن تاشقىرى يىگانە كۈچكە ئايلاندى. بۇ ئەھۋال دۇنيا سىياسىي جۇغراپىيەسىنىڭ ئومۇمىي قىياپىتىنى پۈتۈنلەي ئۆزگەرتىپ، دۇنيادا يېڭىچە بىر سىياسىي ۋەزىيەت شەكىللەندۈردى. بولۇپمۇ چوڭ ئەسىرنىڭ كىرىشى بىلەن سايلامدا مەيدانغا كەلگەن جورج بوش باشچىلىقىدىكى ئاق شىپىنىڭ ھۆكۈمىتى بۇرۇنقى ھۆكۈمەتنىڭ «خىتايىنى سىرتىيىلىك شىركى» دەپ، خىتايىنىڭ زوراۋانلىقىغا شارائىت يارىتىپ بېرىۋاتقان يارىماس سىياسىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاپ، زوراۋان كومۇنىست خىتاي ئىمپېرىيەسىنى ئاق شىپىنىڭ رەقەبى دەپ تونۇشى سوۋىت ئىتتىپاقى گۇم بولۇپ 10 يىل تۆتكەندىن كېيىن دۇنيادا 2 - قېتىم يۈز بېرىۋاتقان ئالەمشۇمۇل ئۆزگىرىشتىن بىشارەت بەرمەكتە. شۇنىڭدەك، ئامېرىكىنىڭ تەبىئەتنى مۇداپىئە قىلىش ھەققىدە 1 - قېتىم ئېنىق، پىرىنسىپال ۋە خىتايغا قارىتا قاتتىق قوللۇق ئىپادىسى، ئامېرىكىنىڭ سىرتىيىلىكىگە نوقتىسىنىڭ ياۋروپادىن يۆتكۈلۈپ، ئاسىيا - تىنچ ئوكيان رايونلىرىغا مەركەزلىشىدىغانلىقى ئېلان قىلىشى، ئامېرىكىنىڭ باشقۇرۇلدىغان بومبىدىن مۇداپىئەلىنىش قانۇنى سېستىمىسىنىڭ يولغا قويۇلۇشى بىلەن، دۇشمەنلەرنىڭ باشقۇرۇلدىغان بومبى، بالىستىك راکىتلىرىنىڭ ھەيۋىلىرىنى يەر بىلەن يەكسان قىلىپ، دۇنياغا خوجاين بولۇش قەستىدە تېرىسقا سىغماي قالغان خىتاي ئىمپېرىيەسىنىڭ تاج - تاۋۇزچىلىق سۈيىقەستلىرىگە ئەجەللىك زەربە بېرىپ، خىتايىنى خەلقئارادا ۋە دۆلەت ئىچىدە ئىنتايىن قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويدى.

2. خىتايىنىڭ ئىچكى ۋەزىيىتى: خىتاي ھۆكۈمرانلىرى 50 يىلدىن بۇيان خىتاي خەلقىنى ئالداپ كەلگەن گۇگۇچەندەك، سوۋىتسىئاللىزم دىگەندەك زەھەرلىك قىلتاقلىرى ئاللىقاچان خىتاي خەلقى تەرىپىدىن تۈكۈرۈپ تاشلاندى. شۇنىڭدەك خىتاي كومپارتىيىسى ئىچىدىكى جاڭ، جۇ، لى گوروللىرىنىڭ ئۆز - ئارا ھوقۇق - مەنپەئەت كۈرەشلىرى، پارتىيە بىلەن ھۆكۈمەت، پارتىيە بىلەن ئارمىيە، ئارمىيە بىلەن ھۆكۈمەت، خەلق بىلەن پارتىيە ۋە ھۆكۈمەت، مەركەز بىلەن يەرلىك ئورۇنلار ئارىسىدىكى زىددىيەتلەر گېرەلىشىپ، ھەل قىلغىلى بولمايدىغان ھالەتكە يەتتى. پۈتۈن مەملىكەتنى ئىشسىزلىق قاپلىدى، ئىشچى، دىھقان، خىزمەتچىلەرنىڭ ھۆكۈمەتكە قارشى نازارلىق نامايىشلىرى كۈندىن - كۈنگە

ئېشىپ، ئىش تاشلاشلار ئادەتتىكى ئىشلارغا ئايلىنىپ قالدى. خەلقئارا دېموكراتىك كۈچلەرنىڭ تەسىرى بىلەن خىتاي دېموكراتىك ھەرىكىتىمۇ يېڭى بەللىگە ئۆرلىمەكتە. بۇنىڭدىن 2 يىل ئاۋۋال مەيدانغا چىققان فالۇ گۇگۇڭ ھەرىكىتى خىتاي ئىچى ۋە سىرتىدا بولۇپ 10 مىليونلىغان ئەزالارنى تەشكىللەپ، خىتاي ھاكىمىيىتى ئۈچۈن چوڭ بالايى - ئاپەتكە ئايلاندى.

3. ئۇيغۇر ۋەزىيىتى: خىتاي ھاكىمىيىتى شەرقىي تۈركىستاندا ھېچقاچان كىشىلىك ھوقۇق، دېموكراتىيە، ئۆز تەقدىرىنى ئۆزى بەلگىلەشتەك خەلقىمىزنىڭ ئارزۇ - ئىستەكلىرىنى ھېسابقا ئالغىنى يوق. خەلقىمىزنىڭ قانۇنىي، سىياسىي، ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي، دىنىي ھوقۇقلىرىنى ئېتىراپ قىلىشنىڭ ئورنىغا، خەلقىمىزنى «ئۆزىنى قوراللىق قوغداش ئۈچۈن قوراللىق توقۇنۇشلار» نى كەلتۈرۈپ چىقىرىشقا مەجبۇرلاپ، ئاندىن قانلىق دۆلەت تېرورلۇقى سىياسىتى بىلەن دەھشەتلىك باستۇرۇپ كېلىۋاتىدۇ. 1990 - يىلى ئاپرېلدىكى «بارىن ئىنقىلاۋى»، 1995 - يىلى 7 - ئىيۇل خوتەن ۋەقەسى، 1997 - يىلى فېۋرالدىكى غۇلجا ۋەقەسى، قاتارلىق خەلقىمىزنىڭ سىياسىي كۈرەشلىرىنى خىتاي دائىرىلىرى رەھىمسىز لەرچە باستۇردى.

1996 - يىلى 19 - مارت خىتاي كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى ئېلان قىلغان «7 - نومۇرلۇق مەخپىي ھۆججەت» بويىچە 100 كۈنلۈك قاتتىق زەربە بېرىش ھەرىكىتى باشلىنىپ، ۋەتەنمىز ئومۇميۈزلۈك بۇ دۇنيانىڭ ئۈستى ئۈچۈك تۈرمىسىگە ئايلاندى. بۇ يىل ئاپرېلدىن باشلاپ خىتاي بويىچە قارا گورولقا زەربە بېرىش ھەرىكىتى باشلاندى. لېكىن بۇ ھەرىكەت خىتايىنىڭ ئىچكى پىلانى بويىچە شەرقىي تۈركىستاندا «مىللىي بۆلگۈنچى، دىنىي ئەكسىيەتچى ۋە تېرورسىتلارنى تازىلاش» قا قارىتىلىپ، ئۇچۇقشۇرۇش تىغ ئۈچى ئەزىكىلىك، مۇستەقىللىقنى خالايدىغان ئۇيغۇر مىللىتىگە قارىتىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئازغىنە مىللىي ھېسسىياتى، دىنىي ئەقىدىسى بار، ئۆز مىللىتىنىڭ نورمال ئۆرپ - ئادەتلىرىنى قەدىرلەيدىغان ئۇيغۇرلارنى يوقۇتۇش نىشانى قىلىپ، مىللىتىمىزنى ئۇچۇقتىن - ئۇچۇق مىللەت سۈپىتىدە يوقۇتۇش مەقسىدىدە شەرقىي تۈركىستان بويىچە ئۇيغۇرلارغا قارىتا يەنە بىر قېتىملىق ئومۇمىي جازا يۈرۈشىنى باشلىۋەتتى. بۇ ھەرىكەت دائىرىسىنىڭ كەڭلىكى، زەربە بېرىش نوقتىسىنىڭ پەقەت شەرقىي تۈركىستاننىڭ قانۇنىي ۋە تارىخىي ئىگىسى بولغان ئۇيغۇرلار ئۈستىگە

مەركەز لەشكەنلىكى ھەم ئەڭ قاتتىق جازا ئۇسۇللىرىنى قوللۇنۇشى بىلەن ئالدىنقى جازا يۈرۈشلىرىدىن ئالاھىدە پەرقلىنىدۇ.

دېمەك يۇقۇرقىدەك مۇرەككەپ، جىددىي ۋە تۈزگۈرۈشچان ۋەزىيەت ئاستىدا مىللىي قۇرۇلتاينىڭ ئالدىدا ھەل قىلىشقا تېگىشلىك نۇرغۇن مەسىلىلەر تۇرۇپتۇ. بۇلۇپمۇ ئەڭ مۇھىمى يەنىلا ئىتتىپاقلىق. ئىتتىپاقلىق جەھەتتە مەلۇم نەتىجىلەرگە ئىگە بولساقمۇ، ئىتتىپاقلىق داۋامىز دىكى ھازىر مۇ ئاجىز ھالقىلارنىڭ بىرى بولۇپ قېلىۋاتىدۇ. قۇرۇلتاينىڭ رەھبەرلىك ئورنى بىلەن بەزى تەشكىلاتلار، تەشكىلاتلار بىلەن تەشكىلاتلار ئارىسىدىكى ئىتتىپاقسىزلىق، بۆلۈنۈشلەر مەۋجۇت، بۇ ناچار ئىللەتلەر سېپىمىز دە مەن - مەنچىلىك، باشباشتاقلق، ئىتتىزامسىزلىق، بىر - بىرىنى كۆرەلمەسلىك، قولغا كەلگەن ئۇتۇق، غەلبىلەرنى بىر - بىرىدىن قىزغىنىشلارنى پەيدا قىلىپ، ھەممىز ئۈچۈن مۇقەددەس بولغان ۋەتەن داۋامىزغا چوڭ زىيانلارنى ئېلىپ كېلىۋاتىدۇ. راست، بىزدە دالاي لامادەك رەھبىرىمىز ھەم ئۇنىڭ ھۆكۈمى ئېرىشكەن شەرت - شارائىتلارغا ئىگە ئەمەسمىز. ئەگەر بىز ۋەتەننىڭ مۇستەقىللىقى، مىللەتنىڭ ئازادلىقىغا ئۇلۇغ نىشاننى قەلبىمىزگە جا قىلىپ، « دىلدا، پىكىردە، ئىشتا بىرلىك » غايىسىگە يېتىپ ئاللىساق، ئىنشائاللا رەھبەرلەر ئاسماندىن چۈشەيدۇ ياكى يەردىن تۇنۇپمۇ چىقىپمۇ، بەلكى ئەمەلىي كۈرەش مەيدانلىرىدىن، ئارىمىزدىن يېتىشىپ چىقىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن بىز ھەقىقىي ئىتتىپاقلىق مۇددىئاسىغا يېتىش ئۈچۈن كۈرەش قىلىشىمىز كېرەك. ئىتتىپاقلىققا بولدىكەن ھەممە نەرسىگە يەتكىلى بولىدۇ، بىر ئوچۇم خانىن - مۇناپىقلاردىن باشقا ۋەتەنپەرۋەرلەرگە دۇنيادا ۋەتەن - مىللەت مەنپەئەتىدىنمۇ ئۈستۈن يەنە باشقا زادى نەمە بار؟!

داۋامىزدا خىتاي باسقۇنچىلىرىغا قارشى كۈرەشتە (ئىتتىپاقلىشىشقا بولمايدىغان) ئەڭ دېققەت قىلىدىغان مەسىلىلەرنىڭ بىرى ھازىر يېڭىچە شەكىل بىلەن مەيدانغا چىقىۋاتقان تەسلىمچىلىك ھەم خىتاي پەرەستلىك ئىدىيىسىدۇر. ئەلبەتتە دۈشمەنگە قارشى كۈرەشتە دۈشمەنگە قارشى كۈچلەر بىلەن بىرلىكسەپ قۇرغىنىمىز ياخشى، بۇ دۈشمەننى يېتىم قالدۇرۇپ، ئىنقىلاۋى كۈچلەرنى ئۇلغايتىپ، غەلبىنى تىزراق قولغا كەلتۈرۈشكە پايدىلىق مۇھىم ئامىللارنىڭ بىرى، ئەمما ئۆز نىشانىمىزنى، پىرىنسىپلىرىمىزنى ئۇنتۇپ قېلىپ، ئۇنداق كۈچلەر بىلەن ئاپپاق - چاپاق بولۇپ، ئۆزىمىزنى ئۇلارنىڭ ئىختىيارىغا تاشلاپ قويۇش تارىختا ئۆتكۈزۈلگەن خاتالىقلىرىمىزنى قايتا تەكرارلاپ، ۋەتەن داۋامىزنى مەغلۇبىيەتكە ئۇچرىتىشتىن باشقا نەرسە ئەمەس. بولۇپمۇ ھازىر بەزىلەر خىتاي دېموكراتلىرىنى ئىنتايىن زور كۆرۈپ، ئۇلارنىڭ كۈچى بىلەن ۋەتەننىڭ مۇستەقىللىقىنى ئالغا سۈرۈشكە، ياكى بولمىسا ئۆزلىرىنىڭ « ئېيتقىلى بولمايدىغان » كىشىلىك مۇددىئالىرىغا يېتىش شىرىن چۈشلىرىنى كۆرۈۋاتقانلاردۇر. بۇ دىگەنلىك - ئۆتكەن ئەسىرنىڭ 40 - يىللىرىدا ئەۋجىگە چىققان، ھازىرغىچە داۋاملىشىۋاتقان « چىنى تۈركىستانچىلىق » ئېقىمىنىڭ داۋامىزنىڭ

تەرەققىياتىغا توسقۇنلۇق قىلىۋاتقان قالدۇق تەسىرى ئەمەسمۇ؟ مىللىتىمىزنىڭ بۈگۈنكى ئېچىنىشلىق ھالى شۇ قىلتاققا دەسسەنگەنلىكىمىزدىن، دوست دەپ، دۈشمەنلەرگە ئالدىغانلىقىمىزدىن بولغان، بۈگۈنكى خىتاي دېموكراتلىرىنىڭ مەقسىدىمۇ ھىچقاچان شەرقىي تۈركىستانغا مۇستەقىللىق بېرىش ئەمەس، بىزنى يەنىلا ئۇلار قۇرماقچى بولغان خىتاي دېموكراتىك ئىمپېرىيەسى ئىچىدە ئىرىتىپ يوقۇتۇش. بىزنىڭ مەقسىدىمىز - مۇستەقىللىق، مۇستەقىللىق ھىچقاچانمۇ خىتاي دېموكراتلىرىنىڭ ئىنتايىمى، ياردىمى بىلەن كەلمەيدۇ. ئۇ، پەقەت ئۆز كۈچىمىزگە تايىنىپ، دوست - دۈشمەننى ئايرىپ، توغرا سىياسەتلەرنى قوللۇنۇپ، ھەم قەلەم ھەم ئەلەمنى ئاساس قىلغان پىداكارلىق كۈرەشلىرىمىز نەتىجىسىدەلا قولغا كېلىدۇ، خالاس!

ئەنە شۇ مۇستەقىللىق نىشانىغا يېتىش ئۈچۈن دۈشمەنگە قارشى كۈرەشكە توغرا يۈرۈشنى تاللىۋېلىشىمىز ئىنتايىن مۇھىم. كونا ئەنئەنىگە ئېسىلىۋېلىپ، (ئۆز - ئارا) دۈشمەننى كۆپەيتىپ، ئۆزىمىزنى يېتىم قالدۇرۇپ، ئىنقىلاۋىمىزنى پاسسىپ ھالغا چۈشۈرۈپ قويۇپ، ئاخىرى تەكرار يېڭىلىگەن قانلىق تارىخىمىزدىن ساۋاق ئالايلى! بىزگە ھىچقاچان ئۈنۈم بەرمىگەن، خەيرلىك كەلتۈرمىگەن، كونا قېتىپ قالغان كۆز قاراشلاردىن ۋاز كېچەيلى! ۋەتەننىڭ مۇستەقىللىقى، مىللىتىمىزنىڭ ئازادلىقى ئۈچۈن پايدىلىق بولغان يولدىن ماڭايلى!

سۆيۈملۈك ۋەتەنداشلار! ئەزىز قېرىنداشلار! شەرقىي تۈركىستان داۋامىز مۇنداق ئاددىيلا ھەل بولىدىغان مەسىلە ئەمەس، شەرقىي تۈركىستان داۋامىزنىڭ سەپىرى ئۇزۇن، مۇساپىسى ئەگرى - توقاي ھەم جاپا - مۇشەققەتلىك، ئەمما ئۇنىڭ ئىستىقبالى پارلاق. چۈنكى بىز ئاللىنىڭ ياردىمىگە ئىشىنىمىز، داۋامىزنىڭ ھەق، ئادىللىقىغا ھەم ئۆزىمىزگە ئىشىنىمىز، دۇنيادىكى ئادالەتسۆيەر ئىنسانلارنىڭ بىزنىڭ داۋامىزنى قوللاپ، بىزگە ياردەم بېرىشىگە ئىشىنىمىز. ھەق - ئادالەتنىڭ چوقۇم تەڭسىزلىكىنى، يورۇقلۇقنىڭ قاراڭغۇ جاھالەتنى، ئەركىنلىكنىڭ چوقۇم قۇللۇق ۋە زۇلەتنى يېڭىشىگە قەتئىي ئىشىنىمىز. بۇنىڭ ئۈچۈن ئەڭ مۇھىمى دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى شەرقىي تۈركىستان تەشكىلاتلىرى ھەم بارلىق ۋەتەنپەرۋەر قېرىنداشلىرىمىز، ھەر بىر ۋەتەن پەرزەنتى ئەگەر خىتاي باسقۇنچىلىرىغا قۇل بولۇشنى خالىمايدىكەن، ۋەتەننىمىز شەرقىي تۈركىستاننىڭ مەڭگۈلۈك مۇنقەرز بولۇشىنى خالىمايدىكەن - چوقۇم بىر باش شىتاۋىمىزنىڭ ئەتراپىغا زىچ ئۇيۇشۇپ، ئىتتىپاقلىقىمىزنى يەنىمۇ كۈچەيتىپ، داۋامىزنىڭ مۇھىم نوقتىسى بولغان شەرقىي تۈركىستان داۋامىزنى دۇنياغا تىزراق ئاڭلىتىشقا تىرىشايلى! داۋامىزنى ئاڭلىماي، خىتاي باسقۇنچىلىرىنىڭ مۇستەملىكىچىلىك زۇلۇملىرىنى ۋە ئۇنىڭ ئەپتى - بەشىرىنى ئېچىپ تاشلىماي، ئۇلارنىڭ ئۇيغۇرلارغا يۈرگۈزۈۋاتقان دۆلەت تېررورلۇقى سىياسەتلىرىنىڭ قانلىق جىنايەتلىرىنى پاش

قىلماي، دۇنياغا ئۆز دەرت - ئەلەملىرىمىزنى، ئارزۇ - ئارمانلىرىمىزنى يەتكۈزۈپ، دۇنيا خەلقىنىڭ ھەقىقىي ھېسداشلىقىغا ئېرىشەلمەيمىز، ھەم ئۇلارنىڭ ياردىمىدىن بەھرىمەن بولالمايمىز.

شۇنىڭ ئۈچۈن ھەممىمىز شەرقىي تۈركىستان داۋامىزنى ھەرخىل يول، ھەرخىل شەكىل ۋە ھەرخىل مەزمۇنلار بىلەن دۇنياغا

گېزىتىمىزنىڭ شىۋىتسىيەدە تۇرۇشلۇق مۇخىرى خەۋەر قىلىدۇ: 27 - ئىيۇن « شىۋىتسىيە شەرقىي تۈركىستان ئۇيغۇر جەمئىيىتى » ستوكھولمىدىكى جەمئىيەت قارارگاھىدا يىغىن چاقىرىپ، نۆۋەتتىكى ئۇيغۇر مۇستەقىللىق داۋامىزى دۇچ كېلىۋاتقان جىددى ۋەزىيەت ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ باردى.

يىغىن باشلىنىش بىلەن جەمئىيەت باشلىغى فارۇق سادىق ئەپەندى « شەرقىي تۈركىستان (ئۇيغۇرستان) مىللىي قۇرۇلتىيى » ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ ئەزاسى، قازاقىستان « نۇزۇگۇم فوندى » جەمئىيىتىنىڭ قۇرغۇچى رەئىسى دىلبىرىم خانىمنىڭ ئۆلۈمى توغرىسىدىكى مەلۇماتنى ئوقۇپ ئۆتتى ۋە يىغىن ئەھلىنى ئۇيغۇر مۇستەقىللىق داۋامىزنىڭ ھارمىس جەنچىسى، ئۇيغۇر ئاياللىرىنىڭ پەخرى، قەھرىمان ئۇيغۇر قىزى دىلبىرىم خانىمنىڭ ئۆلۈم تەزىيەسى مۇناسىۋىتى بىلەن بىر مىنۇت سۆزگە چاقىردى. ئارقىدىن مەرھۇمنىڭ روھىغا بېغىشلاپ قۇرئان تىلاۋەت قىلىندى.

يىغىندا فارۇق ئەپەندى سۆز قىلىپ، ھازىر ئۇيغۇرلار دۇچ كېلىۋاتقان ۋەزىيەتنىڭ ناھايىتى قىيىن ئىكەنلىكىنى، بولۇپمۇ ئوتتۇرا ئاسىيا جۇمھۇرىيەتلىرىدە ئۇيغۇرلارنىڭ خەۋپ ئىچىدە قالغانلىقىنى سۆزلەپ كېلىپ، مۇشۇ بىر قانچە يىلدىن بۇيان خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ پىلانلىشى، خىتاي جاسۇسلۇق ئورگانلىرىنىڭ قول تىقىشى بىلەن نىغمەت بوساقوف ۋە دىلبىرىم خانىمغا ئوخشاش بىر قىسىم سىياسىي غوللۇق ئىادەملىرىمىزنىڭ پىلانلىق ئۆلتۈرۈلگەنلىكى، مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ بىزگە نىسبەتەن « غوللۇقلىرىمىزنى يوقۇتۇش، قوللىغۇچىلىرىمىزنى ئېزىقتۇرۇش » يولى بىلەن سىياسىي كۈچىمىزنى

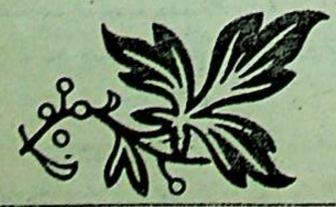
ئاڭلاتقۇچى ئاكتىپ تەشۋىقاتچى - چارچىلاردىن بولۇپ، يېقىندا ئېچىلىش ئالدىدا تۇرغان 3 - نۆۋەتلىك شەرقىي تۈركىستان (ئۇيغۇرستان) مىللىي قۇرۇلتىيىنى ئەمەلىي كۈرەش پائالىيەتلىرىمىز ھەم شانلىق نەتىجىلىرىمىز بىلەن كۆتۈپ ئالايلى!

2001 - يىلى ئىيۇل لۇپرېۋل - سىدىنى ئاۋسترالىيە

شىۋىتسىيەدە دىلبىرىم خانىمنى خاتىرىلەش تەزىيە يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى

ناجىزلاشتۇرۇپ، مۇستەقىللىق داۋامىزنى تۇنجۇ قۇرۇلماقچى. دۇنيا سىياسىي سەھنىسىدىن يوقاتماقچى بولغانلىغىنى، مانا مۇشۇنداق جىددىي پەيتتە دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى ئۇيغۇر جەمئىيەتلىرى ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ سىياسىي باش ئورگىنى بولغان « شەرقىي تۈركىستان (ئۇيغۇرستان) مىللىي قۇرۇلتىيى » ئەتراپىغا تېخىمۇ زىچ ئۇيۇشۇپ، بىر ياقىدىن باش چىقىرىپ، بىزگە پايدىسى بولغان ۋەزىيەتكە قارشى چارە تۇزۇشنى، زىيانكەشلىككە ئۇچراۋاتقان قېرىنداشلىرىمىزغا ماددىي ۋە مەنەۋىي جەھەتتىن يۈلەك بولۇپ، ئۇلارغا روھىي جەھەتتىن مەدەت بېرىشىمىز كېرەكلىكىنى ئېيتتى.

يىغىن قاتناشچىلىرى مىللىي داۋامىزنى ئېلىپ بېرىۋاتقان ئورگان ۋە شەخىسلىرىمىزنى قانداق چارىلەر بىلەن قوللاش ھەققىدە مۇزاكىرىلەر ئېلىپ باردى. ئاخىرىدا جەمئىيەت ئەزالىرىنىڭ بىردەك ماقۇللىقى بىلەن جەمئىيەتنىڭ « ۋەتەن قۇتقۇزۇش فوندى » دىن بىر قىسىم مەبلەغ ئاجرىتىپ، بىردىن - بىر باش سىياسىي ئورگانىمىز « شەرقىي تۈركىستان (ئۇيغۇرستان) مىللىي قۇرۇلتىيى » ئارقىلىق قۇرۇلتاينىڭ قازاقىستاندىكى رەھبەرلىرىگە يەتكۈزۈش قارار قىلىندى. يىغىننىڭ ئاخىرىدا قازاقىستان پىرېزىدېنتى نۇر سۇلتان نازاربايېۋقا يېزىلغان دىلبىرىم خانىمنىڭ ئۆلۈم سەۋەبىنى ئېنىقلاش ۋە نەتىجىسىنى ئېلان قىلىش تەلەپ قىلىنغان مەكتۇپ ئوقۇپ ئۆتۈلدى ۋە مۇزاكىرىدىن كېيىن بىردەك تەستىقلىنىپ، دەرھال ئەۋەتىش قارار قىلىندى.

ئۇيغۇرستان (شىنجاڭ) دا تەخمىنەن 750 مىڭ ئازسانلىق مىللەت خىتاينىڭ ئاتوم بومبىسى سىنىقىنىڭ قۇربانى بولدى

(ئىچكى پايدىلىنىش ماتىرىيالى، ئاپتورى: ???)

مەدەنىيەت ئىنقىلاۋى ئېلىپ بېرىلۋاتقان 78 - يىلى كوممۇنىستىلار نامرات ئەسكەرلىرىنى قوراللىق قورالاندۇرۇپ، قان رەڭلىك بايرىغىنى پۈتۈن يەر شارىغا قاداش مەقسىتىدە ئۇيغۇرستان (شىنجاڭ) نىڭ لوپنۇر رايونىدا جىددى ۋە مەخپى تۈردە ئاتوم يادرو سىنىقى ئېلىپ باردى. نۇرغۇنلىغان ياشلار رادىئاتسىيەلىك يۇقۇملىنىش تۈپەيلى رايونىدا كېسىلگە گىرىپتار بولۇپ، ئاچچىق كېسەل ئازابى بىلەن ھاياتىنى ئاخىرلاشتۇردى. بۇ كېسەلگە گىرىپتار بولغان ئوتتۇرا ياشلىقلارمۇ دۇنيا بىلەن بالدۇرلا خوشلاشتى. ھەتتا تېخى بەزىلىرى ئۆزلىرىنىڭ نىمە سەۋەپتىن كېسەل بولغانلىقىنىمۇ بىلمەي ئۇ دۇنياغا كېتىشتى.

بۇ ۋاقىت بولسا كوممۇنىستىلار 3 - قېتىملىق ئاتوم بومبىسى سىنىقى ئېلىپ بېرىۋاتقان مەزگىلنىڭ بىر كۈنى ئىدى. جاڭ ئەيپىڭ يېتەكچىلىك قىلغان ئاتوم سىناق قىلىش گورۇپپىسى مۇددەتتىن 3 ئاي بۇرۇن لوپنۇر بازىسىغا كېلىپ ئورۇنلاشتى. 50 - يىللاردا سوۋىت ئىتتىپاقىدا ئىشلەنگەن بىر بومباردىمانچى ئايروپىلان بازىدىن ئاستا - ئاستا كۆتۈرۈلۈپ، يادرو سىناق مەيدانىغا قاراپ ئۇچتى. بۇ قېتىم يېڭى ياسالغان ئاتوم بومبىسىنى تاشلاش توغرىسىدىكى خەۋەر قەتئى مەخپى بولۇپ، بازىدىكى ئاتوم سىنىقى خىزمىتىگە مەسئۇل خادىملارنىڭ ئىچىدىكى بىر قانچە ئادەملەر بىلگەندىن سىرت باشقىلارنىڭ ھەرقايسى خىزمەتلەر توغرىسىدا سۆزۈشتە قىلىشى ۋە بىلىشى قاتتىق چەكلەنگەن ئىدى. ھەتتا سىناق بازىسىدىن 200 كىلومېتىر سىرتتا بۇيرۇق كۈتۈپ تۇرىۋاتقان مانۇۋېر قىسىملار بولسا، بۇ قېتىمقى ھەربىي مانۇۋېرنىڭ ھەقىقىي مەقسىدىنى تېخىمۇ بىلمەيتتى. ئۇلار پەقەت بۇ قېتىمقى مانۇۋېرنى شەكىلدىكى « يادرو نۇرىشى » دەپ بىلەتتى، نۇرغۇنلىغان ئەسكەرلەر « دۈشمەن تەرەپ » نىڭ مۇھىم يادرو قوراللىرىنى ۋەيران قىلىش ۋە ئوت ئېچىپ « يارىلاندىرۇش » ئۈچۈن يادرو سىناق نەق مەيدانىغا تەقسىم قىلىندى. ھەتتا قىسىمنىڭ ئارقا سەپ خىزمەتچىلىرىمۇ « نۇرۇش » مەيدانىدىن سۇ، تۇپراق قاتارلىق ھەرخىل نۇرۇش ئورنەكلىرىنى يىغىش ئۈچۈن مانۇۋېر نەق مەيدانىغا تەقسىم قىلىندى.

چۈشتىن بۇرۇن سائەت 10 لاردا ئايروپىلان ئاتوم بومبىسى تاشلىنىدىغان ھاۋا بوشلىقىغا يېتىپ كەلدى. لىيۇتچىك ئېتىش كۇنۇپكىسىنى باسقى، كۈنلۈك شەكىلدىكى ئاتوم بومبىسى ئاستا - ئاستا پەسكە قاراپ چۈشتى. تاشلاش ۋەزىپىسىنى تاماملىغان ئۇچقۇچىلار بىر تەرەپتىن تېلگرامما ئارقىلىق كۈچلۈك سىگنال بەرسە، يەنە بىر تەرەپتىن ئايروپىلاننىڭ بېشىنى تىز سۈرئەتتە قايدۇرۇپ بازىغا قاراپ ئۇچتى. ئايروپىلان خەتەرلىك رايوندىن ئايرىلىپ تۇرىشىغا، ھاۋا بوشلۇقىدا كۈچلۈك بىر تىترەش بىلەن تەڭلا قۇلاقنى يارغۇدەك بومبا پارتىلاش ئاۋازى ئايروپىلاننى ئىككى تەرەپكە قاتتىق سىلكىدى. زېمىن ئوت دېڭىزى ئىچىدە تىترەيتتى، ناھايىتى زور ئوت شارى ھاۋا بوشلىقىغا كۆتۈرۈلۈپ، تىز ئۆزگەردى ۋە تېخىمۇ يۇقۇرى ئۆرلەپ، ئىگىزلىكى 11 كىلومېتىردىن ئاشىدىغان قارا رەڭلىك موگوسمان بۇلۇت شەكىللەندۈردى.

موگوسمان بۇلۇتنىڭ ئۆزىلا بىر سىگنال ئىدى، 50 مىڭدىن ئارتۇق ئوفىتسېر ۋە ئەسكەرلەردىن تەشكىللەنگەن مانۇۋېر قىسىمى دەرھال بۇيرۇقنى تاپشۇرۇۋېلىپ، بۇ پەن - تېخنىكىلىق ھۇجۇمدا دۈشمەن تەرەپنىڭ « نوقتىسى » نى ئىگەللەش ئۈچۈن ئالغا ئاتلاندى. مانۇۋېردە ئەڭ كۆپ زەھەرلەنگىنى پىيادە قىسىملار بولدى. ئۇلارنىڭ ۋەزىپىسى بولسا، ئادەتتىكىچە ئىشلەنگەن ئېغىر، قوپال بولغان ئاتوم رادىئاتسىيەسىدىن ۋە خېمىيىلىك قوراللاردىن قوغدىنىش كېيىملىرى بىلەن ئاتوم بومبىسى پارتىلىغان مەركىزىي رايوندا دۈشمەنگە ئوت ئېچىپ، ھۇجۇم قىلىش ئىدى. بۇ دەققىدە غايەت زور ھاۋا ئېقىمىدىن شەكىللەنگەن چاڭ توزاڭ توپلىمى توپا - تاشلارنى ئۇچۇرتۇپ، يەر جاھاننى ئىس - تۈتەك قاپلىدى. ئاسمان، زېمىن ئاستى - ئۈستۈن بولۇپ كەتتى. پەقەت بۇيرۇقلا كۈتۈپ تۇرغان ئىكەن قۇرۇقلۇق ئەسكەرلىرى ئۇ يەردە بىر ئىشنىڭ يۈز بەرگەنلىكىنى بىلمىمۇ، ئەمما بۇ قېتىمقى مانۇۋېرنى « ئالاھىدە لايىھەلەنگەن بىر قېتىملىق يادرو نۇرىشىنىڭ مۇھىتى » دەپ چۈشەندى. شۇ ئوفىتسېر ۋە ئەسكەرلەر قەيسەرلىك بىلەن ئالغا ئىلگىرلەيتتى، ئۇلار نۇرۇش قىلىدىغان نىشانغا ئۆزلىرىنىڭ

ئېلىنغانلىقىنى بىلمەيتتى، ئۇلار كېيىن قوغدۇنۇش كېيىملىرىنىڭ ئۇلارنى ئاتوم بومبىسىنىڭ زىيىنىدىن قوغدىيالمايدىغانلىقىنىمۇ بىلمەيتتى. باش شىتاب بېيجىڭنىڭ بۇيرۇقى بويىچە پەقەت يەر ئۈستى ئۆلچەملىرىگە تايىنىپ يىغقان ئاتوم يادرو ستاتىستىكىسىغا ئائىت سانلار يېتەرسىز ئىدى. يەنە چوقۇم ئايروپىلان ئەۋەتىپ، موگوسمان بۇلۇت ئىچىگە كىرىپ تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىش لازىم ئىدى. ھاۋا ئارمىيىسىنىڭ سوۋېت ئىتتىپاقىدا ئىشلەنگەن بىر بومباردىمانچى ئايروپىلاننى بۇ ھايات بىلەن ئوينىشىدىغان خەتەرلىك ۋەزىپىنى ئۈستىگە ئالدى. ئاتوم بومبىسى پارتىلاپ 15 مىنۇت ئىچىدە ئادەتتىكى قوغدىنىش كېيىمى كېيگەن ئۇچقۇچىلار ئايروپىلان بىلەن موگوسمان بۇلۇت ئىچىگە كىرىشى لازىم ئىدى. ئۇلار بۇلۇت ئىچىگە كىردى ۋە ئارقىغا چېكىندى، ئايروپىلان ئوڭ تەنۇر ئۇچتى، ئايروپىلانغا ئالدىدىن ئورۇنلاشتۇرۇلغان چاڭ - توزاڭ يىغىش ئەسۋابى ھەر ھالدا ھەرقايسى ئىگىزلىك ۋە ھەرقايسى ۋاقىت باسقۇچلىرىدىكى رادىئاكتىپلىق چاڭ - توزاڭ ئۆرنەكلىرىنى يىغىۋالدى. ئاتوم مانۇۋېرى ئېلىپ بېرىلغان بىر قانچە سائەت ئىچىدە ئاتوم بومبىسى پارتىلىتىش رايونىدىكى ھەممە ئوفىتسېر، ئەسكەرلەر زۇكام بولۇپ باشلىرى قېيىپ، قۇلاقلىرى غوڭغۇلغىلى تۇردى، شۇ يەردىنلا ئاتوم رادىئاكتىپلىق كېسەللىكلەرنىڭ ھەرخىل شەكىللىرى كۆرۈلدى.

مانۇۋېر ئاياغلاشقاندىن كېيىن نۇرغۇنلىغان « ئىلغار » خىزمەت كۆرسەتكەنلەر ھەقىقەتەن كوممۇنىستىلارنىڭ مۇكاپاتلىشىغا ئېرىشتى. ئۇنىڭدىن باشقا بۇ قېتىمقى ئاتوم بومبىسىنى پارتىلىتىشقا قاتناشقان ھەر بىر ئوفىتسېر، ئەسكەرلەر باش شىتاب تارقاتقان « يادرو نۇرىشىدا لايىقەتلىك » دىگەن خەت يېزىلغان قىزىل تاشلىق كېنىشكىگە ئېرىشتى ھەم ئۇلارغا مۇنداق دەپ ئۇقتۇرۇلدى « بۇ كېنىشكە ئالاھىدە خىزمەت كۆرسەتكەنلىكىڭىزنى ئىسپاتى بولۇپ، ئۇنىڭ بىلەن ھەر قايسى رايونلاردىكى چوڭ ھەربىي دوختۇرخانىلارغا بېرىپ ھەقىقىي داۋالىنىشتىن بەھرىمەن بولىسىلەر. بىراق بۇ ئىش قەتئى مەخپى تۇتۇلدى. جەمئىيەتتە تارقىتىشقا بولمايدۇ. » ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ بۇ

مانۇۋېرغا قاتناشقان ئەسكەرلەر « ئاتوم » نىڭ سىنىقىنى بىلىشكە باشلىدى. ھازىرقى زامان پەن - تېخنىكىسى شۇنى ئىسپاتلىدىكى، ئادەم بەدىنى ئون مىڭدا بىر مىللىگرام پىلۇتون (pelutonium) نى شۇمۇرۇۋالسا، بىر قانچە يىلغا قالماي ھاياتىنى تاماملىشى مۇمكىن. قورقۇنچىلىقى شۇكى، ئاتومنىڭ رادىئاكتىپ نۇرى ئادەم بەدىنىگە كىرگەندىن كېيىن 20 يىلدەك سۈزۈلۈپ، رايونىدا قاتارلىق داۋالاپ ساقايتىشقا بولمايدىغان كېسەللىكلەر بىلەن ئادەمنى نابۇت قىلىدۇ. مەلۇماتلاردا خەۋەر قىلىنىشىچە، ناھالە زىچ ئولتۇراقلاشقان رايونلاردا ھاۋا تەركىبى پەقەت بىر گىرام پىلۇتون (pelutonium) بىلەن بولغاندا، بىر مىليون ئادەم رايونىدا كېسىلگە گىرىپتار بولىدۇ.

گەرچە بۇگۈنگىچە كوممۇنىستىلار بۇ ۋەقەنى يوشۇرۇپ كەلگەن ھەم ئاتوم بومبىسى پارتىلىتىشقا قاتناشقان نۇرغۇنلىغان ئەسكەرلەر ئۆلۈپ تۈگىگەن بولسىمۇ، بىراق كوممۇنىستىلار ئېلىپ بارغان ئاتوم يادرو سىنىقىنىڭ سىرتى ئاستا - ئاستا پاش بولۇشقا باشلىدى. ئەينى ۋاقىتتا سىناققا قاتناشقان ئەسكەرلەر، ھەتتا يىللار بويى ئاتوم سىناق مەيدانىنىڭ ئەتراپىدا ياشاپ كېلىۋاتقان ئۇيغۇرستان (شىنجاڭ) دىكى ئازسانلىق قېرىنداشلار ھەسسىلەپ بەختسىزلىكلەرگە ئۇچراپ، ئېچىنىشلىق رايون كېسىلى بىلەن بۇ يورۇق دۇنيادىن ۋاقىتلىق خوشلاشتى. ئۇلار خېلە ئۇزۇن ۋاقىتلارغىچە كوممۇنىستىلارنىڭ مەخپىيەتلىكىنى بىلمىدى. گەرچە ئۇلار دىكتاتور ھۆكۈمرانلىققا ئارزۇلىقىنى ئوچۇق بىلدۈرۈشكە ئامالسىز بولسىمۇ، بىراق پەقەت ئۆزلىرىنىڭ يېقىن دوست - بۇرادەرلىرىگە ئاستا پىچىرلاپ، كوممۇنىست ھۆكۈمرانلىرىنىڭ قانخور ۋە قەبىھلىكى ئۈستىدىن شىكايەت قىلىشتى. « ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش » سىياسىتى ئاستىدا ئۆسۈپ يېتىلگەن بىر ئەۋلاد ياشلار! سىلەر ھەممىنى بىلىدىڭلار، كوممۇنىستىلارنىڭ قانلىق جىنايىتى قىلمىشلىرى بىلەن تولغان ئەشۇ دەۋردىكى ئەجدادىڭلارنىڭ ئېچىنىشلىق قىسىمىتىگە قايتۇرۇپ، ھۆكۈمرانلارغا غەزەپ - نەپەسلىرىڭلارنى بىلدۈرمەيسىلەر...!؟

(خىتايچىدىن ئۇيغۇر ئەزىزى تەرجىمىسى)

خىتاي ھاكىمىيىتى ئۇيغۇرستاندا يەنە بىر قېتىم ئاتوم سىنىقى ئېلىپ بارماقچى

ۋاشىنگتون تايمس گېزىتى خەۋىرى: ئاقسارايدىكى خەۋەردار ئەربابلارنىڭ ئىگەللىشىچە، خىتاي ھاكىمىيىتى ئۆتكەن ھەپتىنىڭ ئاخىرى ئۇيغۇرستاننىڭ لوپ بازىسىدا يەنە بىر قېتىم ئاتوم سىنىقى ئېلىپ بارغان. ئىشەنچلىك خەۋەرلەرگە ئاساسلانغاندا، بۇ يىلى 9 - ئاينىڭ ئاخىرىدا يەنە بىر قېتىم كۆپ مىقداردا ئاتوم بومبىسى پارتىلىتىش سىنىقى ئېلىپ بارماقچى.

شەرقىي تۈركىستان مەسىلىسى ۋە خىتاي دېموكراتىچىلىرى

ئۆتۈكەن

(بېشى ئۆتكەن ساندا)

خىتاي دېموكراتىچىلىرىدىن بىز نېمىگە ئېرىشەلەيمىز؟

خىتاي دېموكراتىچىلىرىنىڭ، خىتاي كوممۇنىست پارتىيىسىنىڭ ۋە خىتاي خەلقىنىڭ مىللىي مەسىلىلەرنى بىر تەرەپ قىلىشتا پىكىر بىردەكلىكىگە ئىگە ئىكەنلىكىنى ماقالىنىڭ ئالدىنقى بايلىرىدا قىسمەن بايان قىلغان ئىدۇق، ئەندى خىتاي خەلقىنىڭلا بۇ مەسىلىدىكى مەيدانى ئۈستىدە بىر ئاز توختىلىپ ئۆتەيلى — مۇستەقىللىق ئۈچۈن كۈرەش قىلىۋاتقان كۆپلىگەن مىللەتلەرنىڭ كۈرەش تارىخىغا نەزەر سالساق، بۇ كۈرەشلەر ھۆكۈمران مىللەت خەلقى تەرىپىدىن مەلۇم نىسبەتتە ھىمايە قىلىنغانلىقىنى كۆرىمىز. ئەمما خىتاي خەلقىدە بولسا بۈگۈنگە قەدەر مۇستەقىللىق كۈرىشىمىزنى ھىمايە قىلىش ئەمەس، بەلكى خىتاي خەلقى قانۇنلىرىدا تەڭ ھوقۇقلۇق ئىكەنلىكى بەلگىلەنگەن تۇرۇقلۇق دەپسەندى قىلىنغان خەلقىمىزنى، كۆز ئالدىدىكى روشەن تەكشۈرۈلگەن تىلغا ئېلىپ ئۆتكەن ۋە بۇنى تۈزىتىش ھەققىدە ھۆكۈمىتىگە تەكلىپ سۇنغان ئەھۋال كۆرۈلمىدى. ئەگەر خىتاي خەلقىدە ئاز-تولا ئىنسانپەرۋەرلىك تۇيغۇسى بولغان بولسا، بىرقانچە يىلدىن بېرى داۋاملىشىپ كېلىۋاتقان ئۆلۈم جازالىرى ھەققىدە ھۆكۈمىتىنى بىرەر قېتىم ئاگاھلاندۇرغان ئەھۋال بولاتتى. ئەلۋەتتە بۇ ئەھۋالنى خىتاي خەلقىمۇ پىكىر ئەركىنلىكىگە ئىگە ئەمەس دەپ چۈشىنىش مۇمكىن، ئەمما بۇنداق چۈشەنچىنىڭ زىيادە ئاق كۆڭۈللۈك ئىكەنلىكىنى خىتاي دۆلەت ئەربابلىرىنىڭ ئېتىراپلىرى كۆرسىتىپ تۇرىدۇ. مەرھۇم ئەيسا ئەپەندى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ تاشكەنت ئەلچىخانىسىدا ئىشلەۋاتقان چېغىدا باش ئەلچى چەن دېلىگە بىر تەكلىپ لايىھەسى سۇندۇ ۋە بۇنى مەركىزىي ھۆكۈمەتكە يەتكۈزۈشنى تەلەپ قىلىدۇ. يۈكسەك ئاپتونومىيە تەلۋى ئوتتۇرىغا قويۇلغان بۇ لايىھەنى كۆرۈپ چىققان چەن دېلى مۇنداق جاۋاب بېرىدۇ:

«دېگەنلىرىڭىز توغرا، بىز ئۇيغۇرلارغا ھەقىقەتەن ياخشى قارىمايتۇق، مەن بۇ ئەھۋالنى چەتئەلگە چىققاندىن كېيىن بىلدىم، ئەمما بۇ تەلەپلىرىڭىز بىزنىڭ خەلقىمىزنىڭ (خىتايلارنىڭ) ئىدىيىسىدىن ئۆتمەيدۇ، مەنتىقىسىگە سىغمايدۇ، شۇڭا بۇ پىكىرلىرىڭىزنى ئىچكىڭىزگە يۈتمۈپتېشىڭىز كېرەك.» جاڭ جېشىمۇ نەنجىڭدا نەخمەت ئەپەندى ۋە ئەيسا ئەپەندىلەر بىلەن كۆرۈشكەن چېغىدا: «تەلۋىڭلار ھەقىقەت، ئەمما مەن سىلەرنىڭ تەلۋىڭلارنى قوبۇل كۆرسەم ۋەزىيەتتىن ئىستىپا بەرسەم بولىدۇ» دېگەن مەزمۇندا پىكىر قىلىدۇ («سىلەر تەلەپ قىلغان ئالى مىللىي ھوقۇقنى ئېتىراپ قىلسام، خىتاي خەلقى مېنى ئىستىپا بېرىشكە قىستايدۇ» دېمەكچى — ت). (ئەيسا ئەپەندىنىڭ «ئەسىر شەرقىي تۈركىستان» ناملىق كىتابىدىن) مۇستەقىللىق تەلەپلىرىڭىزنىڭ كېچەلمەسلىكىنى خىتاي خەلقىنىڭ ئىرادىسىگە باغلاپ چۈشەندۈرىدىغان ئۆزىلەر بۈگۈنمۇ چەتئەلدىكى خىتاي دېموكراتىچىلىرىنىڭ ئەمەلىيەتلىرىدىمۇ تەكرارلىنىۋاتىدۇ. خىتاي خەلقىنىڭ ئىرادىسىنى بىز بۇ كىشىلەردىنمۇ ئارتۇق بىلەلمەيمىز ئەلۋەتتە. دېمەك خىتاي خەلقىنىڭ دېموكراتىيە داۋاسى بىلەن ئۇيغۇرلارنىڭ شەرقىي تۈركىستان داۋاسى بىر بىرىدىن چېگراسى ناھايىتى ئېنىق بولغان ئايرىم ئىككى لېنىيەدىكى كۈرەشتۇر. ئۇنداقتا خىتاي دېموكراتىچىلىرى بىلەن مۇناسىۋەتلىشىشنىڭ بىرەر زۆرۈرىيىتى بارمۇ؟ دېيىلگەندە — مېنىڭچە بار دەپ قارايمەن. ئەمما بۇ، جىددىي بىر زۆرۈرىيەت ئەمەس، يەنى ۋەتەننى قۇتۇلدۇرۇپ بېرىش زۆرۈرىيىتى ئەمەس. بەلكى داۋادا مەلۇم بىر قەدەمنى ئوڭۇشلۇق بېسىۋېلىش زۆرۈرىيىتى، يەنى شەرقىي تۈركىستاندىكى پاجىئەلەرنى دۈشمىنىمىزنىڭ ئۆزىگە ئېتىراپ قىلدۇرۇش، داۋايىمىزنىڭ ھەققانىي داۋا ئىكەنلىكىگە كۈچلۈك بىر گۇۋاھچىنى ئوتتۇرىغا تارتىش زۆرۈرىيىتى، بۇ خۇددى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ چەتئەل مۇخبىرلىرىنىڭ ئالدىغا ۋاڭ لېچۈەننى يالغۇز ئەمەس، ئابىلەت ئابدۇرىشىت بىلەن بىرگە

ئېلىپ چىققىنىغا ئوخشاش تاختىكا. بۈگۈن خىتاي دېموكراتىچىلىرىنىڭ مۇستەقىللىق كۈرىشىمىزنى قوللاپ بايانات ئېلان قىلىشى، ۋەتەننىمىزنى قايتۇرۇۋالغانلىقىمىز ئەمەس، شۇنىڭدەك ھەممىسىنىڭ بىردەك رەت قىلىشىمۇ ۋەتەننىمىزنىڭ ئەبەدىي قولدىن كەتكەنلىكى ئەمەس. ئۇلارمۇ مەلۇم جەھەتتە بىر داۋاگەر گۇرۇپ. بىزنىڭ خىتاي دېموكراتىچىلىرى بىلەن ئېلىپ بارىدىغان دېپلوماتىك مۇناسىۋەتتە بىز ئېرىشەلەيدىغان بىرلا نەرسە بار، ئۇ بولسىمۇ «ئۇيغۇرلار ئېتىنى ۋە مەدەنىيەت جەھەتتە خىتايلاردىن تۈپتىن پەرقلىق بولغان ئايرىم بىر مىللەت، شەرقىي تۈركىستان ئۇيغۇرلارنىڭ ئانا ۋەتەنى، شەرقىي تۈركىستاننىڭ مۇستەقىللىق داۋاسى ھەققانىي داۋا» دېگەن باياناتتۇر. مانا مۇشۇ غايىدىن مەھرۇم ھالدا قىلىنغان مۇناسىۋەت ئاڭسىز مۇناسىۋەت ياكى دېپلوماتىك مەغلۇبىيەتتۇر. بۇ مەغلۇبىيەت ئۇيغۇرلار داۋاسى ھەققىدە دۇنيا ئەللىرىنىڭ پىكىر قالايمىقانچىلىقىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىشى مۇمكىن. ئەندى تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ بۈگۈنگە قەدەر خىتاي دېموكراتىچىلىرى بىلەن قىلغان مۇناسىۋەتلىرىگە باھا بېرىشكە توغرا كەلسە، تالاش-تارتىشقا سەۋەپ بولغان توختامنامىلاردا يۇقۇرىدا تىلغا ئېلىنغان غايە ئوچۇق ۋە كەسكىن شەكىلدە ئەمەس، يۇمۇلاق ۋە تۇتۇق شەكىلدە ماددىلاشتۇرۇلغىنى ئۈچۈن، بۇ مەيداندا دېپلوماتىك بىر ئاجىزلىق ياكى يېڭىلىش مەۋجۇت دەپ قارايمەن. ئەمما ھېچبىر كىشىمىزنىڭ

ئىمزاىسى بولمىغان، ھېچكىم تېخى ئۈستىگە ئالمىغان بۇ توختامنامىلارنى بۈگۈنگە قەدەر قىلىنغان بارلىق دېپلوماتىك ھەرىكەتلەرگە بىردىنبىر ئۆلچەم قىلىۋېلىشىمۇ توغرا دەپ قارىمايمەن. شۇنىڭدەك، خىتاينىڭ مىللىتىمىز ئالدىدىكى قان قەرزىنىڭ ھەسسىلەپ ئارتىپ بېرىشى ئومۇمىي مىللىي گەۋدىمىزدە ھەقىقەت ھالدا خىتاي مىللىتىگە چەكسىز بىر نەپەت، كۈچلۈك بىر يىرگىنىش تۇيغۇسى پەيدا قىلغان، ئۇنىڭ ئۈستىگە بىرقانچە قېتىملىق ئىنقىلاپ مۇئەسسەسە شىرە ئۈستىدە توختاملار ئارقىسىدا غايىپ بولۇشى كېلىشىم ۋە توختاملارغا قارىتا مىللىتىمىزدە بىر ئۈر كۈش پىسخىكىسى، بىر قىسىم كىشىلىرىمىزدە ھەرقانداق خىتاي بىلەن ھەرقانداق شەكىلدىكى سۆھبەتنى رەت قىلىشقا يېتەكلىمەكتە. شۇنى بىلىش كېرەككى بۈگۈن بارلىق كۈرەشنىڭ ئاخىرى شىرە ئۈستىگە بارىدۇ، توختام بىلەن ئاخىرلىشىدۇ، شۇڭا خىتاي دېموكراتىچىلىرى بىلەن مۇناسىۋەت قىلىشقا قارشى تۇرغۇچىلار بۇ مۇناسىۋەتلەرنىڭ ئېلىپ كېلىدىغان زىيانلىرى، ياكى ئۆزلىرى زۆرۈر دەپ قارىغان مەسىلىلەرنى ئوتتۇرىغا قويۇشى كېرەك، تەشكىلاتلىرىمىز ئۈچۈن شەخس ۋە گۇرۇپپىلارنى ئىشپىيون، خائىن سېپىگە چىقىرىۋەتمەي، زۆرۈر بولغان ئىزاھاتلارنى بېرىشى، ئۆكتىچىلەر ئوتتۇرىغا قويۇۋاتقان تۈرلۈك سەۋەپلەرنى ئىزدىنىپ كۆرۈشى كېرەك. (ئىنتېرنېتتىن قىسقارتىپ نەشرگە بەرگۈچى ئابدۇرېھىمجان)

ئۇيغۇر ئوقۇغۇچىلارغا قارشى يەنە بىر ناھەقچىلىك

8-ئىيۇل كەچ سائەت 11 نەتراپىدا (خىتاينىڭ) شىئەن شەھەرلىك قاتناش ئۈنۈر سىتى تېبىي فاكولتېتىدىكى بىر ئۇيغۇر ئوقۇغۇچى 5 يىل بىر سىنىپتا بىرگە ئوقۇغان خىتاي ساۋاقدېشى بىلەن مەكتەپ بېناسىنىڭ يېنىدىكى قازاقخانىدا پاراڭلىشىپ ئولتۇرغان، ھازاق ساتىدىغان تەتەي (خىتاي ئايال): «دۇكاننى ئاقايەن، قايتىپ كېتىڭلار» دېگەن. ھېلىقى ئۇيغۇر بالا: «بىز بۇنى تۈلەپ بولغان، باشقىلاردىن بۇلۇڭىزنى يىغىپ بولغىچە بىزمۇ قايتىمىز» دېگەن. تەتەي باشقىلار تەرەپكە كېتىشىگە، ياندىكى ئۈستەلدە ھازاق ئىچىپ ئولتۇرغان بىر قانچە خىتاي كېلىپ: «بىز بىلەن سېنىڭ نىمە ئىشىڭ؟» دېگەن. ئۇيغۇر بالا: «مەن ساڭا گەپ قىلىمىدىم، كۆتۈرۈپ ئالغا دېدىم» دېگەن ۋە بىر ئاز تىرىكشىپ ياتاققا كىرىپ كەتكەن. ئارىدىن بىر سائەت ئۆتكەندىن كېيىن مەكتەپنىڭ ئامانلىق ساقلاش خادىملىرى مەكتەپ بېناسىغا كىرىپ: «شىنجاڭلىقلار ھەممەك بۇ ياققا چىقىش» دەپ چاقىرغان، ھىچ ئىشتىن خەۋىرى يوق ئۇيغۇر ئوقۇغۇچىلار ياتاقنى چىقىشىغا ئامانلىق ساقلاش خادىملىرى كالتەك بىلەن ئۇرۇشقا باشلىغان، شۇ ئارىدا ساقچى خادىملىرى كېلىپ ۋەقەنى توختاتقان. تاياق يېگەن ئۇيغۇر بالىلىرى ئەھۋالنى مەكتەپكە ئىنكاس قىلغاندا، مەكتەپ رەھبەرلىكى ۋەقەگە سەۋەبچى بولغان ئۇيغۇر ئوقۇغۇچىلىرىنى بۇيىل ئوقۇش پۈتتۈرىدىغان بولۇشىغا قارىماي، مەكتەپتىن «قوغلاتىدۇ» قىلىش بىلەن بۇ مەسىلنى ھەل قىلماقچى بولۇشقان. (ئىنتېرنېت سەھىپىسىدىن ئېلىپ نەشرگە بەرگۈچى ئابدۇرېھىمجان)

ۋاكالەتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتى، شەرقىي تۈركىستان ۋە ئەرەب ئالىپتىكىن

ۋاكالەتسىز مىللەتلەر تەشكىلاتى (UNPO) ۋە ت 1991 - يىلى 2 - ئاينىڭ 11 - كۈنى گوللاندىيەنىڭ گاگا شەھرىدە قۇرۇلدى. ۋە ت نىڭ ھازىر دۇنيادا 100 مىليوندىن ئارتۇق نوپۇسقا ۋاكالەتلىك قىلىۋاتقان 53 ئەزاسى بار. بۇلارنىڭ ئارىسىدا چېچەن، چەركەز، ئىنگۇش، تاتارىستان، قىرىم تاتارلىرى، ئىراقتىكى تۈركمەنلەر، سانجىك (Sancak) كوسوۋا، كۇمۇك تۇۋۇ، چۇۋاش، ياقۇت، گاگاۋۇز، زانزىبار ۋە شەرقىي تۈركىستان قاتارلىق تۈركىي ۋە ئىسلامى خەلقلەردىن بولغان ئەزالىرىمۇ بار.

ۋە ت (UNPO) نىڭ قۇرۇلۇشتىكى مەقسىدى بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدا ۋە كىلى بولمىغان مىللەتلەرنىڭ ھەق - ھوقۇقلىرىنى قوغداش، ئۇلارنىڭ داد - پەرياد، ئارزۇ - تىلەكلىرىنى ۋە ھەقىقىي ۋەزىيىتىنى دۇنيا جامائەتچىلىكىگە يەتكۈزۈش، دۇنيا جامائەتچىلىكىنىڭ يار - يۆلەكلىرىگە ئىگە بولۇش ۋە چارە - تەدبىر قوللۇنۇشتىن ئىبارەتتۇر.

ۋە ت كىشىلىك ھوقۇق نۇمۇمى باياننامىسىغا ئۇيغۇن پائالىيەت قىلىۋاتقان ۋە ت (UNPO) شەددەت يوللىرىنى رەت قىلىدۇ، دىنىي ئەركىنلىكنى قوللاپ - قۇۋۋەتلەيدۇ ۋە ھەر مىللەتنىڭ ئۆز تەقدىرىنى ئۆزلىرى بەلگىلەش ھوقۇقىغا ئىگە بولۇش ھەرىكەتلىرىنى مۇداپىئە قىلىدۇ.

يۇقۇرقىدەك پىرىنسىپقا تايىنىپ، ۋە ت (UNPO) نىڭ قۇرغۇچى ئەزالىرىنىڭ ئارىسىدا ئەرەبىستان، گۇرجىستان، ئېستونىيە، لىتۋانىيە، لاتۋىيە، شەرقىي تىمۇر ۋە پاۋلاۋغا ئوخشاش مىللەتلەر مۇستەقىللىققە ئېرىشتى.

ناھايىتى قىسقا ۋاقىت ئىچىدە ۋاكالەتسىز مىللەتلەر (مۇستەملىكە مىللەتلەر) نىڭ خەلقئارالىق پالات فوروم ھالىغا كەلگەن ۋە ت (UNPO) ھەر مىللەتنىڭ تىنچلىق يولى بىلەن ئۆز مەقسەتلىرىگە ئېرىشىشنى پىرىنسىپ قىلغاچقا، دۇنيادا زور ئابروي تاپتى. بۇنىڭ ئەڭ جانلىق مىساللىرى ۋە ت (UNPO) نىڭ 1991 - يىلى خەلقئارا

ۋە ت (UNPO) نىڭ قۇرۇلۇشىدا، يۇقۇرىدا سانجىك ئۆتۈلگەن پائالىيەتلەرنىڭ ئېلىپ بېرىلىشىدا ۋە شەرقىي تۈركىستان داۋاسىنىڭ ۋە ت ئارقىلىق دۇنيا جامائەتچىلىكىگە يەتكۈزۈلۈشىدە 1976 - يىلىدىن بىرى غەرب دۇنياسىدا لوبى (قوللىغۇچى توپلاش) پائالىيەتلىرى ئېلىپ بېرىۋاتقان ئەرەب ئالىپتىكىنىڭ ئوينىغان رولى چوڭ بولدى. چۈنكى ئەرەب ئالىپتىكى ۋە ت (UNPO) تەشكىللەش تەكلىۋىنى ئوتتۇرىغا قويغان 4 كىشىنىڭ بىرى ئىدى. ئۇ 1991 - 1993 - يىللىرى ئارىسىدا مەزكۇر تەشكىلاتنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى، 1993 - 1997 - يىللىرى رەئىس ۋە 1997 - 1999 - يىللىرى ئىجرائىيە ھەيئەت ئەزاسى بولۇپ خىزمەت قىلدى. 1999 - يىلى ئەزالارنىڭ نۇمۇمى ئارزۇسى بىلەن ئەرەب ئالىپتىكى مەزكۇر تەشكىلاتنىڭ باشكاتىپلىق ۋەزىپىسىنى ئۆتەپ كەلمەكتە.

ئەندى باشقا تەشكىلاتلاردىن كەلگەن تەكلىپلەرنى قوبۇل قىلمىغان ئەرەب ئالىپتىكى بۇنىڭغا سەۋەب كۆرسىتىپ مۇنداق دەيدۇ: ۋە ت (UNPO) دا بولغان مۇددەت ئىچىدە باشقا تەشكىلاتلاردا ۋەزىپە ئېلىشىم مۇمكىن ئەمەس. ئەگەر مەقسەت شەرقىي تۈركىستان داۋاسىنى دۇنيا جامائەتچىلىكىگە كەڭ كۆلەملىك رەۋىشتە يەتكۈزۈش، ئۇلارنىڭ يار - يۆلەكىگە ئېرىشىشتىن ئىبارەت بولسا، بۇنى زادى ۋە ت (UNPO) ئارقىلىق قىلىۋاتىمەن. ھەممىمىز بىر يەرگە يىغىلىۋالماي، تۈرلۈك خەلقئارا تەشكىلاتلارغا ئەزا بولۇپ، ئۇ تەشكىلاتلارنىڭ ئىجرائىيە ھەيئەتلىرىگە سايلنىپ، ئالدىنغان قارارلارغا تەسىر كۆرسىتىش ئارقىلىق شەرقىي تۈركىستان داۋاسىنى تېخىمۇ كەڭ كۆلەملىك ئىشلىتىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە بولالايمىز. »

ئۇيغۇر نېفىتلىكىنىڭ تەرەققىيات جەريانى ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ تەقدىرى

ئابلىكىم باقى ئىلتەبىر (كاندىدات ئالى مۇھەررىر)

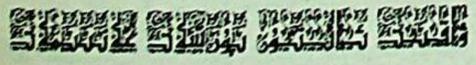
(بېشى 3 - بەتتە)

ئورۇشى، شۇنىڭدەك تۈركىستان رايونىنى ئاساس قىلغان ئىسسىق - سوغۇق ئۇرۇشلار نېفىت تالىشىنى مەقسەت قىلغان توقۇنۇشلار ئىكەنلىكىنى ھەممە كىشى بىلىدۇ. ئازەربەيجان، تۈركمەنىستان، قازاقىستان، قىرغىزىستان، ئۆزبەكىستان زىمىنلىرىدىكى مول نېفىت ۋە گاز بايلىقلىرىنىڭ ئىگىدارچىلىق ھوقۇقىنى چاڭگىلىغا كىرگۈزۈشكە ئورۇنلۇق ئاتقان ھەرقايسى تەرەپلەر 4 لىنىيە بويىچە دېپلوماتىك تارتىشىش ۋە قوراللىق توقۇنۇشنى باشلىۋەتتى.

شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر نېفىتلىكىنىڭ نۇمۇمى ئەھۋالى دۇنيا جامائەتچىلىكىگە كېچىكىپ مەلۇم بولغاندەك قىلىمۇ، ئەمەلىيەتتە بۇ جەدەل 2 - دۇنيا ئۇرۇشى مەزگىلىدە باشلانغان ۋە خام تالاش پەيتىدە شەرقىي تۈركىستاندىن ئىبارەت بۇ لوق گۆش خىتايغا تەقسىم قىلىنغان ئىدى. ئۇيغۇرلارنىڭ ئۆزلۈكسىز داۋاملاشقان مۇستەقىللىق كۈرەشلىرىدىن ۋە روسلارنىڭ قارا نىيىتىدىن قورققان، ھەمدە ئىقتىسادىي جەھەتتىن سەرمايە تاپالمىغان خىتايلار 30 نەچچە يىلغىچە بىرخىل ئىلگىرلەشنى ساقلاپ قالغان بولسىمۇ، روسلارنىڭ پارچىلىنىشى بىلەن ئەڭ بۇ زىمىننى ۋە بۇ زىمىندىكى بايلىقلارنى يەپ كېتىشكە ئىشەنچ ھاسىل قىلدى. شۇنىڭدەك ياۋۇز نىيىتىنى ئاشكارىلاپ، ئاتالمىش «غەربىي ئېچىش ۋە

گۈللەندۈرۈش» شۇئارى ئاستىدا نېفىتنى ئاساس قىلغان بۇلاڭ - تالاڭنى باشلىۋەتتى. تېخىچە ئېچىش باسقۇچىدا تۇرۇۋاتقان ئۇيغۇر نېفىتىنىڭ كەلگۈسى تەرەققىيات يۆنىلىشى قازاقىستان - قىرغىزىستان ئارقىلىق ياۋروپا لىنىيەسى، ئاۋغانىستان - پاكىستان ئارقىلىق ئەرەب دېڭىزى لىنىيەسى، خىتاي ئارقىلىق شەرقىي دېڭىز لىنىيەسى بىلەن دۇنياغا تۇتىشىدۇ. بۇ نېفىتلىك ئۆز نۆۋىتىدە ياۋروپا - ئىتالىيەنىڭ، روسىيەلىكلەرنىڭ، ئەتراپتىكى خوشنلارنىڭ كۆزىنى قىزارتىدۇ. خىتاينى نىشان قىلغان رىقابەتلىرىدە بىر مەيدان ئۇيغۇر نېفىتلىكىنى تالىشىش توقۇنۇش نوقتىسى شەكىللىنىدۇ.

ئۇيغۇرلارنىڭ ئەنئەنىۋىي ھالەتتە داۋاملىشىۋاتقان ۋەتەننى ۋە بايلىقلىرىنى قوغداش كۈرىشىنى يۇقىرىدىكى كۈچلەرنىڭ قوللاشلىرىغا ئېرىشىدۇ. خىتاي كوممۇنىست ھاكىمىيىتىمۇ ئىچكى نىزالىرى ئۈپەيلى زۇۋاللىققا قاراپ يۈزلىنىۋاتقان بىر پەيتتە، جېدەل - ماجرالارنىڭ ئۇۋىسىغا ئايلىنىدۇ. مانا بۇ ۋاقىت نازاتلىققا ئىنتىزار بولغان ئۇيغۇر مىللىتىنىڭ مۇستەقىل بولۇپ، ئۆز بايلىقلىرىغا ئۆزى ئىگىدارچىلىق قىلىپ، مەڭگۈ بەختىيار ياشاشنى قولغا كەلتۈرىدىغان ئالتۇن پۇرسىتىدۇر.

<p>ئادرېسىمىز: Ostturkistanischer (Uigurischer) National Kongress Landwehrstr. 17 80336 Munchen Germany Tel: 0049 89 55 86 99 86 178 35 25 Fax: 0049 89 55 86 99 87 178 35 25 Internet: www.castturkistan.com E-mail: ETNC@onlinehome.de</p>	<p>ياردەم بېرىشنى خالىغان ۋە تەنداشلىرىمىز ئۈچۈن بانكا ھېساب نۇمۇرىمىز: Ostturkistanische (Uighurischer) National Kongress Deutsche Bank Konto Nr: 2009207 BLZ: 70070024</p>	<p>گېزىتىمىزدە ئېلان قىلىنغان ماقالىلارنىڭ مەۋقەنەسى ئاپتورلىرىمىزغا ئائىتتۇر، گېزىتىمىزگە ئەۋەتىلگەن ماقالىلار قايتۇرۇلمايدۇ، ۋە تەن ھەققىدىكى مۇھىم ناخىبارات - ئۇچۇرلارغا مۇۋاپىق ھەق بېرىلىدۇ.</p>	<p>گېزىتىمىزنىڭ نازارەتچىلىرى: ھاجى ياقۇپ ئانات (تۈركىيە) ئابلىكىم باقى ئىلتەبىر (ئامېرىكا) سەدنىھاجى رۇزى (ئامېرىكا) ئەخمەت ئىگەمبەردى (ئۆزبېكىستان) سېستىجان قەيسەر (ئۆزبېكىستان) توختاخۇن ئەرەب (سەئۇدى ئەرەبىستان) ئەسقەرجان (گېرمانىيە) قەھرىمان غوجامبەردى (قازاقىستان) سابىت ئابدۇراخمان (قازاقىستان)</p>	<p>گېزىتىمىزنىڭ ساھىبى قۇرۇلتاي نامىدىن: ئەنۋەر جان مەسئۇل مۇھەررىر: پەرھات مۇھەممىدى تەھرىرلەر: تۇرغۇنجان ئالاۋدۇن ئۇيغۇر ئەزىزى ناسىيەم فېدا كومپيۇتېرغا ئالغۇچى: ئالمىجان مۇھەممەت</p>
---	---	--	--	---